

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2530 ให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน โดยใช้อักษรย่อว่า "ศสพ" เพื่อให้เป็นองค์กรของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน บนพื้นฐานการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้ออกระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมว่าด้วยศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2541 และระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ว่าด้วยการส่งเสริมสนับสนุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2544 มอบหมายให้ทุกส่วนราชการในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ร่วมมือและสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน (ศสพ.) โดยให้สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัด (สำนักงานแรงงานจังหวัดในปัจจุบัน) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการประสานการดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ครอบคลุมภารกิจของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในทุกด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน จัดหางานและส่งเสริมการมีงานทำ พัฒนาฝีมือแรงงาน คุ้มครองสิทธิประโยชน์ผู้ใช้แรงงาน การประกันสังคม และบริการอื่น ๆ

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2544 ให้ความเห็นชอบโครงการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในหมู่บ้าน โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านให้สามารถเพิ่มผลผลิต ด้านเศรษฐกิจ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และควบคู่กับการพัฒนาสังคมในหมู่บ้าน และแนวทางในการเสริมสร้างสวัสดิการสังคมในระดับหมู่บ้าน ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม นอกจากการสร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ยังต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ซึ่งการเสริมสร้างความเข้มแข็งสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ประกอบด้วย

1. การบูรณาการร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ
2. การเป็นหุ้นส่วน/เครือข่ายซึ่งกันและกัน

ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติงานด้านศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน มาตั้งแต่กรมประชาสงเคราะห์ได้เริ่มจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2530 เห็นว่าการเสริมสร้างสวัสดิการสังคมในระดับหมู่บ้าน ตามแนวทางของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมดังกล่าว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการที่จะทำให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง และสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านได้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจเป็นพิเศษที่จะศึกษา โครงการนำร่องในการขยายเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ซึ่งได้ใช้แนวทางการเสริมสร้างสวัสดิการสังคมระดับหมู่บ้าน ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของ โครงการนำร่องในการขยายเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอกุน จังหวัดพะเยา
 - ด้านการค้นหาปัญหาของชุมชนและการกำหนดแนวทางการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา
 - ด้านการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้และการจัดสวัสดิการของสมาชิกกลุ่ม
 - ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ การสร้างผลิตภัณฑ์ให้เป็นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
2. เพื่อศึกษาการช่วยเหลือชุมชนจากผลการดำเนินงานของกลุ่ม
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและปัญหาอุปสรรคในกระบวนการดำเนินงานตามโครงการฯ

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและหลักการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน (ศสพ.)

คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม,น.2) ให้แนวคิดและหลักการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ไว้ดังนี้

1. เป็นองค์กรประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน
2. เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. เป็นการส่งเสริม สร้างจิตสำนึก ให้ประชาชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้รักสามัคคี และเป็นการเรียนรู้การพึ่งตนเอง
4. เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักช่วยชุมชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
5. คณะกรรมการประกอบด้วยบุคคลที่อาสาสมัครเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนคัดเลือกขึ้นมาทำหน้าที่ดำเนินงานช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบความเดือดร้อน โดยประสานขอความช่วยเหลือจากส่วนราชการและองค์กรเอกชนต่าง ๆ
6. เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดการวัดความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

คู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม,น.12-15)

ก. ความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1. การเป็นองค์กรประชาชน (การมีส่วนร่วมของประชาชน) ซึ่งประกอบด้วย การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่อาสาและมีความพร้อมมาเป็นกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน การสอดคล้องดูแลผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ผู้ด้อยโอกาส การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นทั้งบวกและลบ

2. **กรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน** กรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจงานสวัสดิการสังคมของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายสม่ำเสมอครบถ้วน มีการประชุมคณะกรรมการสม่ำเสมอ และมีการจัดบันทึกการประชุมทุกครั้ง

3. **การบริหารเงินกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน** กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ๗ ละ 12,500 บาท การบริหารเงินกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ให้มั่นคงและยั่งยืนคณะกรรมการการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จะต้องมีการระดมเงินกองทุนเพิ่มจากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การขอรับการสนับสนุนจากกองทุนต่าง ๆ ในหมู่บ้าน การขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา การเก็บดอกเบี้ยจากผู้ยืมเงินจากกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน นอกจากนี้ เงินกองทุนดังกล่าว เมื่อนำไปใช้จ่ายแล้ว จะต้องการเงินคงเหลือสำหรับแก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างพอเพียง ก่อนที่จะมีการระดมเงินกองทุนเพิ่มเติมภายหลัง และที่สำคัญในการบริหารเงินกองทุนการเบิกจ่ายเงินกองทุนทุกครั้ง ต้องเป็นไปตามมติคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เสียส่วนใหญ่ และมีการลงบัญชีรายการรับ – จ่ายทุกครั้ง

4. **การประสานงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน** ประธานกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน หรือเลขานุการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านปกติจะเป็นผู้ทำหน้าที่ผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ประธานและเลขานุการมีภารกิจมาก อาจมอบหมายให้กรรมการท่านใดท่านหนึ่ง เป็นผู้ประสานงานเพิ่มเติม เนื่องจากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เป็นองค์ประชาชนขนาดเล็ก แต่มีภารกิจมาก ความสำเร็จที่เกิดขึ้นได้ จึงต้องประสานข้อมูล / ปัญหา / ความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อขอรับบริการช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชน

5. **การดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน** ด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคม ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่เข้มแข็งต้องมีกิจกรรมการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในการจัดทำทะเบียนข้อมูลการรับเรื่องราวร้องทุกข์ การช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าหรือให้กู้ยืมเงินกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการจัดทำสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน การจัดทำแผนด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม เพื่อประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นต้น

ข. การเสริมสร้างความเข้มแข็งสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน

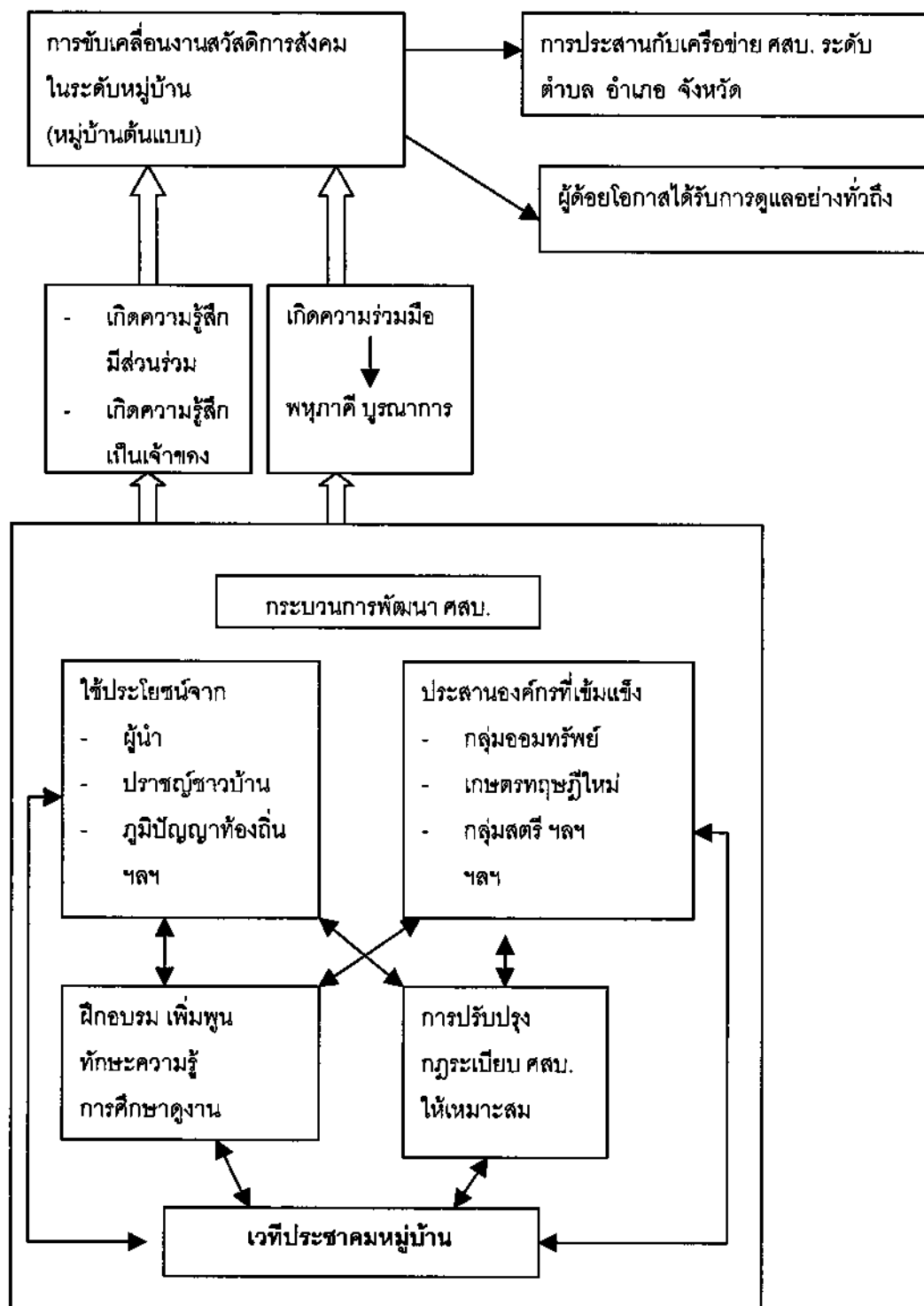
1. การบูรณาการร่วมกันกับกลุ่มต่าง ๆ

การบูรณาการร่วมกันของกลุ่มต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้าน ในการจัดสวัสดิการสังคม ได้แก่ การประชุมหารือร่วมกันของกลุ่มต่าง ๆ การสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูล ความคิดเห็น เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ กำลังแรงงาน เป็นต้น การผนึก รวม แผนงาน/โครงการ ด้านสวัสดิการสังคมที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

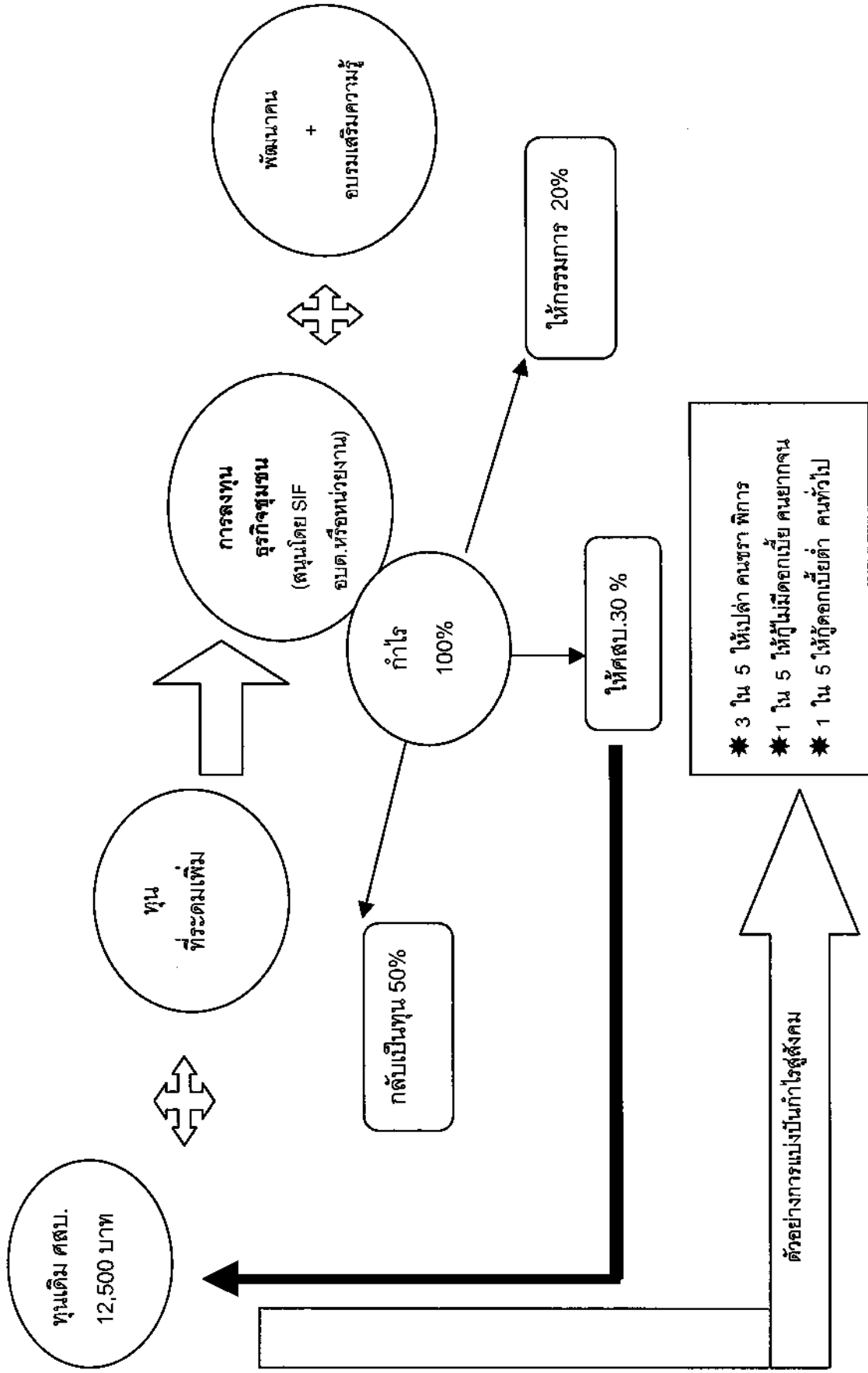
2. การเป็นหุ้นส่วน/เครือข่ายซึ่งกันและกัน

การเป็นหุ้นส่วน/เครือข่ายซึ่งกันและกัน ได้แก่ การสร้างกฎระเบียบ เพื่อใช้ในการจัดสวัสดิการสังคมร่วมกัน การจัดตั้งองค์กรร่วมจากกลุ่มต่าง ๆ ที่มีการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด และการแบ่งปันผลกำไร ความเสียหายร่วมกัน

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการสร้างชายและการจัดสวัสดิการสังคมในระดับหมู่บ้าน

ภาพที่ 2 แสดงการเป็นหุ้นส่วนซึ่งกันและกัน

แนวคิดสวัสดิการสังคม

ความหมายของสวัสดิการสังคม

วันทนี วาลิกะสิน (2541, น. 2) เห็นว่าสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องของคนทุกคนในสังคม เพราะคำว่าสวัสดิการ หรือสวัสดิภาพ มีความหมายในแง่ของการกินดีอยู่ดี (Social well-being) ของคนทุกคนไม่เฉพาะผู้ยากไร้เท่านั้น คนทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ตามปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติในเรื่องสิทธิมนุษยชนกำหนดว่า คนทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนองในความต้องการขั้นพื้นฐานอันเป็นสิทธิที่ทุกคนจะต้องได้รับ และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดบริการต่าง ๆ ไว้ให้

Encyclopedia of Social Work (อ้างใน วันทนี วาลิกะสิน และคณะ, 2541 น.1) ให้นิยามว่า หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและอาสาสมัคร เพื่อมุ่งป้องกันและขจัดปัญหาสังคม หรือปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล กลุ่มและชุมชน กิจกรรมดังกล่าวนี้ใช้บุคลากรนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างมากมาย อาทิ แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย นักการศึกษา วิศวกร นักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญนักวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ

ไพร์แลนเอตร์ และแอฟท์ (อ้างใน วันทนี วาลิกะสิน และคณะ, 2541, น. 1) อธิบายว่า "สวัสดิการสังคม" เป็นระเบียบ นโยบาย ผลประโยชน์ และบริการ ซึ่งจะทำให้การดำเนินการจัดบริการต่าง ๆ เป็นไปโดยสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นที่ยอมรับกันว่าสวัสดิการสังคมเป็นบริการพื้นฐานที่มีความสำคัญ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและถาวร เปลี่ยนแปลงจากสภาวะที่เคยลำบากไปสู่สิ่งที่คาดหวังว่าดีกว่า รวมไปถึงความอุดมสมบูรณ์ในที่สุด

ทรงธรรม สวนิยะ (อ้างในสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2544, น.10 -11) สวัสดิการสังคม (Social Welfare) หมายถึง การจัดบริการสังคม (Social Service) เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากประชาชนไม่สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข หรือไม่สามารถปรับตัวเข้ากับระบบสังคม และไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ ทั้งนี้บริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน และความมั่นคงทางสังคมในระดับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต สวัสดิการสังคมแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การแก้ไขและการฟื้นฟู (Redial, Supplemental, Substitute or Rehabilitative Social Welfare) เป็นการมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหา การบำบัดรักษา เพิ่มเติมส่วนบกพร่อง ทดแทนสิ่งที่ขาดหายไป และการฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพปกติ เช่น การช่วยเหลือเด็กเข้าสู่

สถานสงเคราะห์ การแก้ไขปัญหาเยาวชนติดยาเสพติด การดูแลผู้สูงอายุ การบำบัดรักษาผู้ป่วยจากโรคต่าง ๆ การจัดหาแขนขาเทียมให้กับคนพิการ การฟื้นฟูสภาพจิตใจให้คนพิการ คนป่วยโรคเอดส์ ให้ยอมรับสภาพความเป็นจริง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

2. **การป้องกัน (Preventive Social Welfare)** เป็นการมุ่งเน้นการป้องกันปัญหาไม่ให้ประชาชนต้องประสบปัญหาหรือวิกฤติการณ์ต่าง ๆ โดยการคุ้มครอง ป้องกัน ประชาชนครอบครัว กลุ่มและชุมชน ไม่ให้ได้รับผลกระทบหรืออันตรายจากสถานการณ์อย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์เหล่านั้น เช่น วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจของโลก การหลอกลวงคนไปทำงานต่างประเทศ การแพร่ระบาดของเชื้อโรค เป็นต้น ตัวอย่างในการดำเนินการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กเยาวชน การฝึกอาชีพ การศึกษาดูงาน

3. **การพัฒนา (Developmental Social Welfare)** เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพความรู้ ทักษะ ความคิด จิตใจของประชาชนให้ประชาชนมีคุณภาพ ศักยภาพ ที่เป็นพลังในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ตัวอย่าง เช่น การฝึกอบรมและพัฒนาความเป็นผู้นำกลุ่ม การพัฒนากลุ่ม ชุมชนการพิทักษ์สิทธิและประโยชน์ การสร้างเครือข่ายความรู้ และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ระหว่างกลุ่มหรือชุมชน เป็นต้น

องค์ประกอบของสวัสดิการสังคม

องค์ประกอบของสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านต่าง ๆ 7 ประการ (วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2541 น. 3)

1. การศึกษา (Education)
2. สุขภาพอนามัย (Health)
3. ที่อยู่อาศัย (Housing)
4. การมีงานทำและมีรายได้ (Employment and income maintenance)
5. ความมั่นคงทางสังคม (Social security)
6. บริการทางสังคม (General social services)
7. นันทนาการ (Recreation)

แนวคิดงานสวัสดิการสังคม

ทิตมัสส์ (อ้างใน อิศรา ธนสิงห์, 2539, น.14) รูปแบบของงานสวัสดิการสังคม แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ

1. รูปแบบที่รัฐจัดบริการ เพื่อสวัสดิภาพของประชาชนเฉพาะกลุ่มที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
2. รูปแบบที่รัฐจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกของสังคม โดยพิจารณาคุณสมบัติ ผลผลิต และการกระทำของบุคคลในลักษณะงานนั้น ๆ
3. รูปแบบที่รัฐจัดให้มีขึ้น เพื่อให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปอย่างทั่วถึง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม

ความหมาย

วิดิษฐ์ศักดิ์ ไทยทอง (2527, น.4) ได้สรุปความหมายของกลุ่มว่า มีบุคคล 2 คน หรือมากกว่านั้นมาปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีสมาชิกและคนของกลุ่มจะตระหนักถึงความมีอยู่ของกลุ่ม และการอยู่ภายใต้อิทธิพลระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง

พนม ลิมอารีย์ (2522, น. 2) ได้สรุปความหมายของกลุ่มว่า หมายถึงบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ทำงานร่วมกัน ด้วยจุดประสงค์อย่างเดียวกัน และช่วยกันสร้างสรรค์บูรณาการแห่งบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และมีการควบคุมตนเอง

Stogdill (อ้างถึงในโยธิน, 2528, น. 5) กล่าวว่า กลุ่มถูกถือว่าเป็นระบบของปฏิสัมพันธ์แบบเปิด ซึ่งการกระทำกำหนดโครงสร้างของระบบ และปฏิสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันก่อให้เกิดผลต่อเอกลักษณ์ของระบบอย่างเท่าเทียมกัน และร่วมกัน โดยสรุปกลุ่มมีความหมายครอบคลุม ดังนี้

1. มีคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปมาด้วยกัน
2. ทุกคนมีการติดต่อเกี่ยวข้องกันหรือปฏิสัมพันธ์กัน
3. มีจุดมุ่งหมายในการทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
4. ทุกคนมีพฤติกรรมตามบทบาทหรือหน้าที่ของตน

ลักษณะของกลุ่ม

1. ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม หมายถึง การที่คนในกลุ่มหรือหลายคนในกลุ่มมีปฏิกริยา หรือมีการตอบสนองต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่ม
2. จุดมุ่งหมายของกลุ่ม อาจกล่าวได้ว่า ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของกลุ่ม เพราะถ้าจุดมุ่งหมายชัดเจนและเกิดจากสมาชิกส่วนใหญ่เห็นร่วมกัน การที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายก็จะง่าย
 - 2.1 จุดมุ่งหมายมักเกิดจากสมาชิกที่มีความต้องการหรือจุดประสงค์คล้าย ๆ กัน
 - 2.2 จุดมุ่งหมายของกลุ่มต้องอาศัยจุดมุ่งหมายร่วมกันของสมาชิกเสียก่อน
 - 2.3 จุดมุ่งหมายของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของแรงจูงใจของสมาชิก
 - 2.4 จุดมุ่งหมายของสมาชิกถ้าแตกต่างกัน จุดมุ่งหมายของกลุ่มมากจะทำให้เกิดความแตกแยก
3. บทบาทของบุคคล คนจะแสดงบทบาทแตกต่างกันไปตามสภาพ และฐานะของเขา
4. ปทัสถานของกลุ่ม ต้องมีแนวทางหรือแบบแผนการกระทำต่าง ๆ อาจเป็นระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ หรือขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย การแสดงออก ปทัสถานของกลุ่มมักจะเกิดจากความประพฤติที่เป็นแบบแผน สำหรับสมาชิกในกลุ่ม และทุกคนปฏิบัติตามช่วยให้กลุ่มอยู่รอด
5. แรงยึดเหนี่ยวของกลุ่ม ความรู้สึกที่สมาชิกใกล้ชิดกันเป็นเจ้าของกลุ่มต้องการอยู่ร่วมกลุ่มเดียวกัน มีศรัทธาต่อกันและกัน

โครงสร้างของกลุ่ม

หมายถึง ความสัมพันธ์เกี่ยวข้อระหว่างสมาชิกอย่างลึกซึ้งถาวร ซึ่งจะก่อให้เกิดความชอบพอ อยากร่วมใกล้ชิด หรืออยากหลีกเลี่ยงกันระหว่างสมาชิกอยู่ในกลุ่ม ดังนั้น กลุ่มทุกกลุ่มต้องมีโครงสร้าง เพราะโครงสร้างก็เหมือนรูปแบบ หรือระบบของกลุ่มที่จะเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของสมาชิก หรือสมาชิกประพฤติอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับโครงสร้างการจัดระบบภายในกลุ่ม

สาเหตุุงใจที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม

1. บุคคลหลาย ๆ คน ที่มีความรู้สึกห่วงใยต่อปัญหาบางอย่าง รวมกลุ่มกันขึ้น เพื่อที่จะหาทางแก้ไขปัญหาหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งกับปัญหานั้น เช่น กลุ่มอนุรักษ์สัตว์ป่า ตั้งขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์ป่าถูกทำลาย
2. บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญหรือที่มีความสามารถพิเศษในเฉพาะสาขาารวมตัวกัน เป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาเหล่านี้
3. กลุ่มที่เกิดขึ้นเนื่องจากการได้รับการแต่งตั้งในลักษณะที่ค่อนข้างถาวร เพื่อให้รับผิดชอบปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชนหรือคณะส่วนมาก เช่น ที่ปรึกษาทางฝ่ายเศรษฐกิจ
4. กลุ่มเกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำ สม่าเสมอ และปัญหาเหล่านั้น ยากที่จะแก้ไข หรือตัดสินใจโดยบุคคลคนเดียว เช่น สภามหาวิทยาลัย
5. กลุ่มเกิดขึ้นเพื่อปฏิบัติงานโดยตรง เช่น กลุ่มอาสาสมัคร และกลุ่มผู้นำเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ

ทฤษฎีสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม (A Theory of Group Achievement)

Stogdill (อ้างถึงในทัศนาศาสตร์, 2522, น. 13-14) รวบรวมองค์ประกอบของทฤษฎีนี้ไว้ 3 ประการ คือ

1. การลงทุนของสมาชิก เมื่อบุคคลมารวมกลุ่มจะมีการแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์ และมีการคาดหวังผล ซึ่งเป็นการลงทุนของสมาชิกเพื่อให้ได้ผลจากการรวมกลุ่ม ลักษณะด้านนี้อธิบายได้ดังนี้
 - 1.1 เมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกัน จะมีปฏิสัมพันธ์ มีการกระทำมีปฏิริยาตอบสนอง หรือการแสดงออกระหว่างสมาชิก
 - 1.2 การแสดงออก หมายถึง การโต้ตอบ หรือการตอบสนองของสมาชิกอันเป็นส่วนหนึ่งของการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น การตัดสินใจการเตรียมการสื่อสาร การร่วมมือร่วมใจในการทำงาน เป็นต้น
 - 1.3 ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่ประกอบกันเข้า เพื่อช่วยเสริมแรงให้สมาชิกคาดหวังความพอใจที่จะได้รับการรวมกลุ่ม เช่น จุดมุ่งหมายของกลุ่ม การแสดงบทบาทต่าง ๆ ความมั่นคงของกลุ่ม

2. สี่กลางของการลงทุนของสมาชิก เมื่อสมาชิกมีการลงทุนโดยการกระทำหรือ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมทั้งการคาดหวังผลร่วมกันแล้ว สิ่งหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ที่ต้องการ คือ การกำหนดโครงสร้างของกลุ่มขึ้น เพื่อเป็นสื่อให้การลงทุนของสมาชิกบังเกิดผล โครงสร้างของกลุ่มประกอบด้วย

2.1 โครงสร้างอย่างเป็นทางการ คือ สิ่งที่คาดหวังจากการมีปฏิสัมพันธ์ของ สมาชิก เช่น การกำหนดตำแหน่งให้แก่สมาชิกแต่ละคนให้มีฐานะ และหน้าที่ ตามที่ควรจะเป็น เพื่อให้สมาชิกกระทำ และมีปฏิริยาตามที่คาดหวังไว้และทำให้ผลของการทำงานเป็นจริงขึ้นมาได้ โครงสร้างเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิก คือ โครงสร้างของกลุ่มที่เชื่อว่าจะมีอยู่ภายใต้ตัวสมาชิก แต่ละคน สมาชิกแต่ละคนจะมีอิสระที่จะแสดงบทบาทของตนได้อย่างเต็มที่ บทบาทที่กล่าวถึง ได้แก่ ความรับผิดชอบ และอำนาจในการทำตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3. ผลของกลุ่ม หรือสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม หมายถึง ผลที่ได้รับจากการลงทุน ของสมาชิกจากการแสดงออก การมีปฏิสัมพันธ์ และการคาดหวังผลโดยผ่านการแสดงออกตาม โครงสร้างและการกระทำของกลุ่มที่กำหนดขึ้น ผลของกลุ่มที่ได้นี้มีอยู่ 3 ประการ คือ

ก. ผลของการทำงาน ซึ่งเกิดจากความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายและการ กระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ดังกล่าว

ข. จริยธรรมของกลุ่ม คือ ขอบเขตความเป็นอิสระในการทำงานหรือการ แสดงพฤติกรรมให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว ถ้ากลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างและปฏิบัติตามโครง สร้างนั้น จริยธรรมของกลุ่มจะมีมากขึ้น เพราะช่วยให้กลุ่มทราบเกี่ยวกับผลที่ควรจะได้รับ

ค. ความสามัคคี หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม หมายถึง การรักษาระดับการกระทำและโครงสร้างของกลุ่มไว้ในสภาพที่ต้องการ ซึ่งจะปรากฏเป็นความพอใจ ของกลุ่มหรือการสนองความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม

การพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

การพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน (ประเวศ วะสี : 2540) สมาชิกของ กลุ่มจะต้องพัฒนาและบริหารกลุ่มตามแนวทางของ AIC ที่มุ่งพัฒนาคนและองค์กร โดยใช้หลัก 3 ประการ คือ

1) Appericiation (A) สมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรม สามารถแสดงความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันไว้ใจกัน และสรุปความคิดเห็นออกมาเป็นนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม

2) Influerce (I) สมาชิกที่เข้ามาร่วมกลุ่ม ย่อมมีปฏิสัมพันธ์หรืออิทธิพล ระหว่างกัน ทั้งในทางบวกและทางลบภายใต้ข้อจำกัดของแต่ละคน การเข้ามาร่วมกลุ่มเป็นสมาชิก จึงต้องมีการตกลงกันว่าทำอะไร อย่างไร มีการแบ่งงานกันทำ และมีการมอบหมายความรับผิดชอบ สมาชิกแต่ละคนแต่ละกลุ่มจะต้องทำงานตามนโยบายและกลวิธีที่กำหนดไว้

3) Control (C) การควบคุมไปสู่การปฏิบัติงานกลุ่ม จะต้องมีการแปลงนโยบาย และกลวิธีไปสู่แนวปฏิบัติ การลงมือปฏิบัติ และการติดตามผล ซึ่งหมายความว่า กลุ่มจะต้องมีแผนงานเอาไว้ มีการปฏิบัติตามแผน และมีการควบคุม ติดตามผลงาน หากมีปัญหาจะต้องแก้ไข

แนวคิดการมีส่วนร่วม

ก. ความหมายของการมีส่วนร่วม

ได้มีผู้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” ไว้ดังนี้

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างในมนตรี ศรีสมบัติ,2534,น.9) อธิบายว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

นำชัย ทนผล (อ้างในมนตรี ศรีสมบัติ,2543,น.9) อธิบายว่า เป็นกระบวนการที่ประชาชนมีการร่วมมือร่วมใจกันในการระบุปัญหาความต้องการ การวางแผนและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่ตนประสบอยู่และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรม เพื่อประโยชน์ของชุมชนให้ลุ่ลวงไป นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมยังจะช่วยสร้างความรู้สึกกับรับผิดชอบและความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้การดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่วางไว้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางได้ และมีผลให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองในระยะยาวด้วย โดยไม่ต้องคอยพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐบาลหรือเอกชนต่อไป

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (อ้างในมนตรี ศรีสมบัติ,2534, น.10) อธิบายความหมายการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเกี่ยวข้องทางจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมนั้น คือ

1. มีอิสระในการเข้ามามีส่วนร่วม
2. มีความสามารถในการเข้ามามีส่วนร่วม
3. เต็มใจเข้ามามีส่วนร่วม
4. มีเวลาที่จะมีส่วนร่วม
5. ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปกว่าค่าตอบแทนที่เขาประเมินว่าจะได้รับ
6. มีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
7. สามารถสื่อสารกันรู้เรื่องทั้ง 2 ฝ่าย
8. ไม่กระทบกระเทือนตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหากมีส่วนร่วม

นำชัย ทนุผล (อ้างในมนตรี ศรีสมบัติ, 2534, น.10) ได้กล่าวถึงการสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในงานพัฒนานั้น จะต้องมีการขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

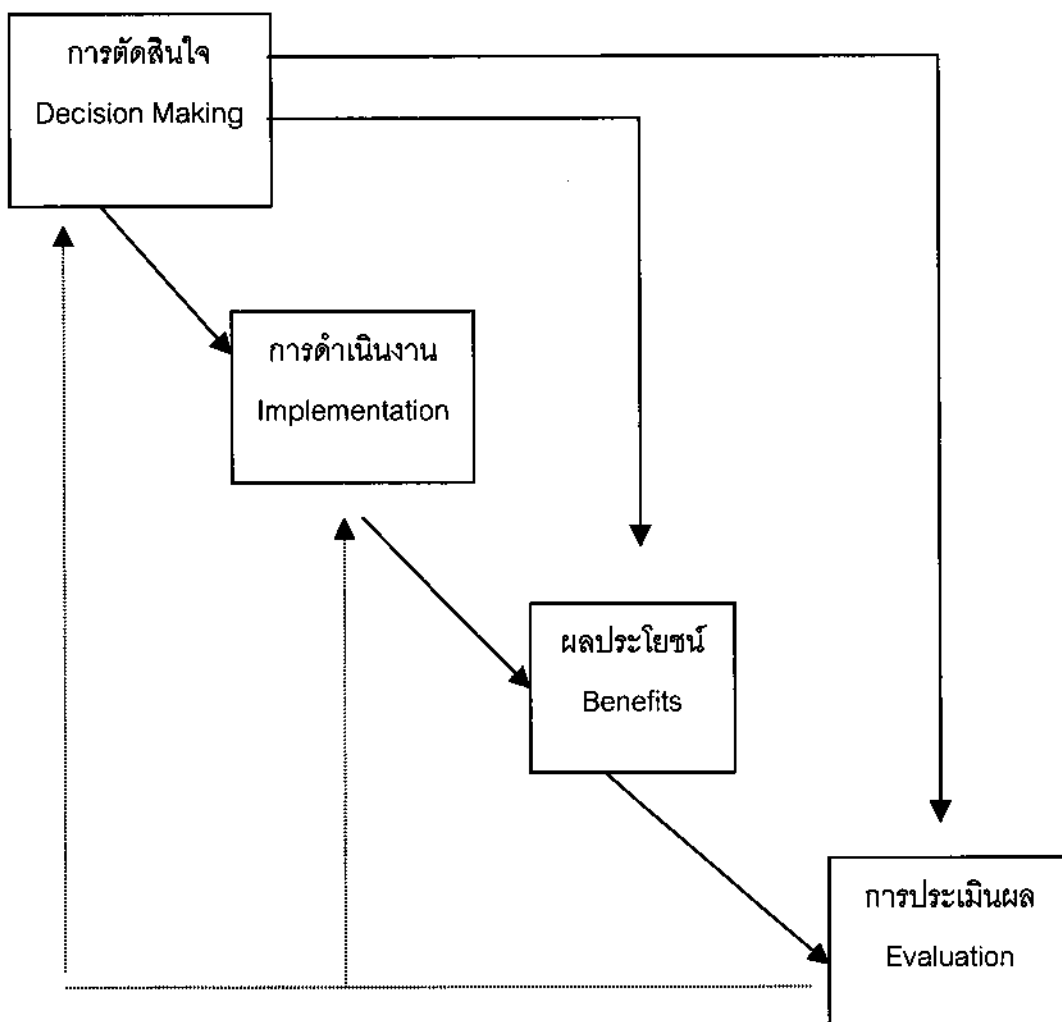
1. รัฐบาลจะต้องเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมบทบาทของประชาชนในการพัฒนาประเทศ ระบบราชการจะต้องยืดหยุ่นพอสมควร
2. สร้างความสำนึกให้ชุมชน เพื่อให้เกิดภาวะห่วงใยที่จะทำการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลในชุมชน โดยมีการสร้างแบบจำลองที่เหมาะสมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชนบท
3. ใช้ประสบการณ์ที่เป็นความสำเร็จเป็นเครื่องจูงใจ หรือสร้างความมั่นใจให้กับบุคคลในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
4. สร้างศรัทธาหรือความเชื่อถือที่มีต่อผู้เป็นผู้นำ ซึ่งอาจทำได้โดยการทำความคุ้นเคยต่อชาวบ้าน รัฐบาลธรรมเนียมประเพณีนิยมของชาวบ้าน ช่วยงานประจำวันของพวกเขาเท่าที่จะทำได้ และจะต้องมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อคนในชุมชน
5. มีการสร้างกลุ่มในชุมชน โดยเน้นถึงการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในการวางแผน และขบวนการตัดสินใจ
6. มีการให้การศึกษาแก่สมาชิกของกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานร่วมกัน และมีการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ไปปฏิบัติ
7. แสวงหาทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ในชุมชน บุคคลที่มีลักษณะการเป็นผู้นำ หรือผู้ที่มีความสามารถเด่น ๆ แต่แอบแฝงอยู่ในกลุ่มย่อย ควรจะให้ความสำคัญในการที่จะดึงเข้ามามีบทบาทในการร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมปฏิบัติ

8. เปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนมีการลงมือปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้เห็นผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความเข้าใจ และมีกำลังใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในงานพัฒนาต่อไป

ข. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

Cohen and Unhoff (อ่างโนมนตรี ศรีสมบัติ, 2524, น. 11) ซึ่งได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าโดยทั่วไปแล้ว หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจแต่เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการดำเนินงาน (Implementation) ด้วย เช่น ในการจัดองค์กร การกำหนดกิจกรรมพัฒนา เป็นต้น และการตัดสินใจยังมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์ (Benefits) และการประเมินผล (Evaluation) ในกิจกรรมพัฒนาด้วย

ภาพที่ 3 แสดงวงจรของการมีส่วนร่วม

จะเห็นว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องเกือบโดยตรงกับการดำเนินงาน แต่ก็เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และการประเมินผลด้วยเหมือนกัน กล่าวคือ ผลประโยชน์นั้นเป็นมาจากการดำเนินงาน และผลประโยชน์ก็จะมาเป็นตัวกำหนดให้มีการประเมินผล ซึ่งต่างก็ได้รับผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้ว ทั้งสิ้นนั่นเอง นอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับ (Feed back) จากการประเมินผลและการดำเนินงาน กลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย

จากแนวคิดของ Conhen and Unhoff นี้จะเห็นได้ว่าลักษณะหรือชนิดของการมีส่วนร่วมมี 4 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่การตัดสินใจเป็น ประการสำคัญ

สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (อังกาในมนตรี ศรีสมบัติ, 2534 , น. 13) ให้แนวคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง น่าจะมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

อย่างไรก็ตาม สมพงษ์ บัวชาบาล (อังกาในมนตรี ศรีสมบัติ, 2534, น.13) อธิบายว่า ในด้านการมีส่วนร่วมนั้น นอกจากพิจารณาจำนวนคนที่เข้าร่วมโครงการจำนวนโครงการ และวัตถุประสงค์ที่เพิ่มขึ้น ยังต้องพิจารณาในด้านคุณภาพ คือ คนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองในขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนาคือ

1. ค้นหาปัญหาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหา
2. ตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา วางโครงการ
3. ปฏิบัติตามโครงการที่วางไว้
4. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
5. ประเมินผลโครงการ

หากสามารถเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาและมีความเหมาะสมแล้ว จะแสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนเป็นผู้ทำการพัฒนา ไม่ใช่รอรับผลการพัฒนาอย่างเดียว และยังทำให้การพัฒนาเกิดความต่อเนื่อง กล่าวได้ว่า ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้

ลักษณะช่องทางหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น นภา ชมไพบูลย์ (อ้างในมนตรี ศรีสมบัติ, 2534, น.14) สรุปไว้ว่ามี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นทางการ ได้แก่ การประชุม ลักษณะไม่เป็นทางการ ได้แก่ การพบปะส่วนตัว สุจินต์ ดาววีระกุล (อ้างในมนตรี ศรีสมบัติ, 2534, น.14) อธิบายว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในแบบต่าง ๆ คือ การร่วมประชุม การร่วมออกแรง การร่วมออกเงิน การร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ การร่วมเป็นผู้นำ การร่วมเป็นคณะกรรมการ การร่วมเป็นผู้ชักชวน และการร่วมเป็นผู้ริเริ่ม

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กสิณมหาชาติไทย : กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กระทรวงมหาดไทย, 2545, น.50-51) กล่าวถึงปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไว้ ดังนี้

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

แนวคิดทฤษฎีการตลาด

ความหมายของการตลาด

Philip Kotter (อ้างในธงชัย สันติวงษ์, 2539, น.1) ให้คำจำกัดความว่า การตลาด หมายถึง กิจกรรมของมนุษย์ที่ดำเนินไปเพื่อกำกับให้มีการตอบสนองความพอใจและความต้องการต่าง ๆ โดยอาศัยกระบวนการแลกเปลี่ยน

ธงชัย สันติวงษ์ (2539, น.54) ให้ความหมายของการตลาด หมายถึง กิจกรรมของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการวางกลยุทธ์ และการจัดกิจกรรมทางการตลาด เพื่อให้ให้มีการผ่านสินค้าและบริการของบริษัทไปยังผู้บริโภค ซึ่งผู้บริโภคจะดำเนินการตัดสินใจซื้อ

สินค้าและบริการดังกล่าว และความสำเร็จของการตลาดก็อยู่ที่ความสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคจากการได้ใช้สินค้านั้นด้วย

ลักษณะของงานการตลาด

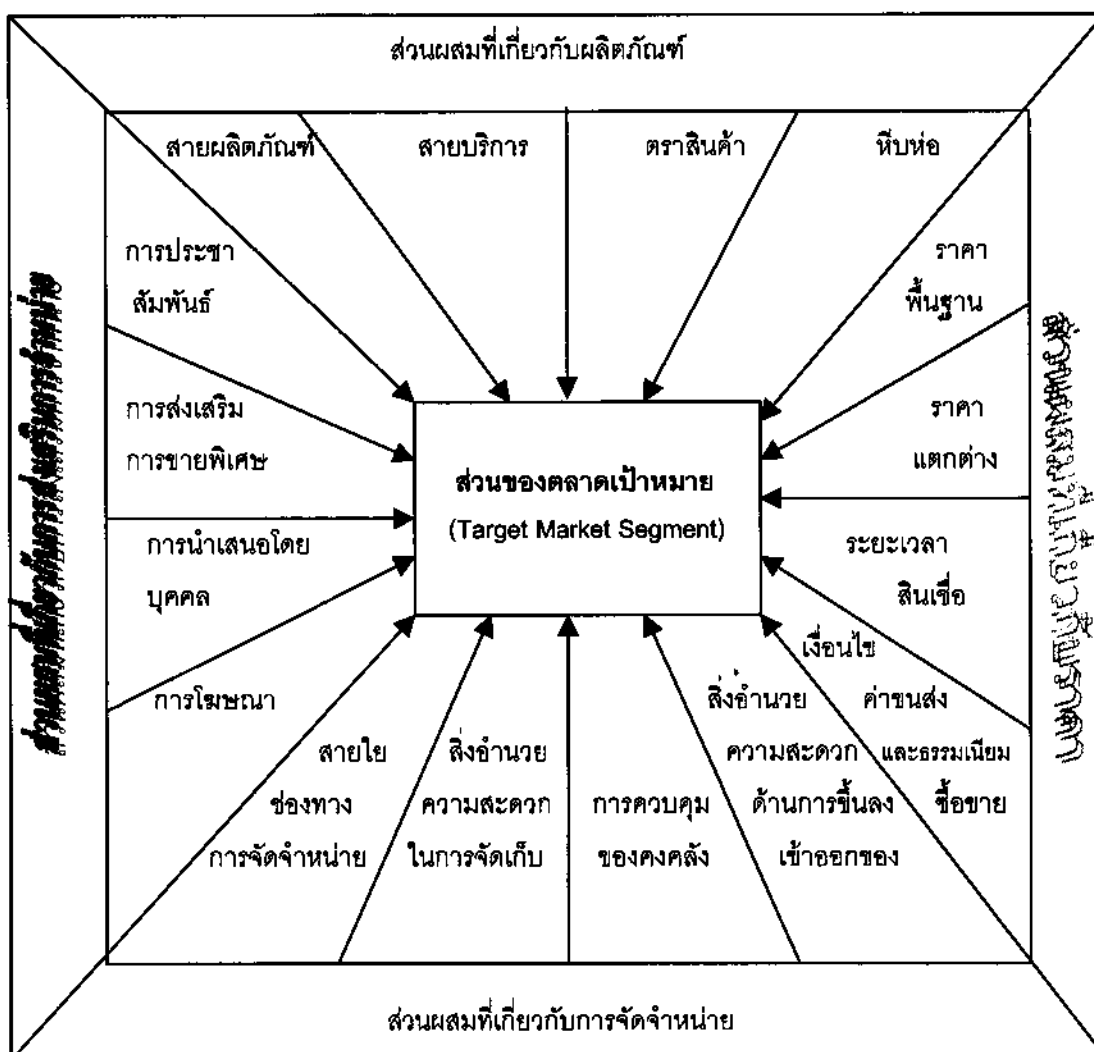
ธงชัย สันติวงษ์ (2539,น.2) อธิบายลักษณะของงานการตลาด 4 ประการ คือ

1. การต้องสามารถสร้างลูกค้า (Create Customer)
2. การต้องพยายามตอบสนองความพอใจให้กับลูกค้า (Customer Satisfaction)
3. การสามารถมีกำไรจากลูกค้า (Customer Profitability)
4. การสามารถทำกำไรในทางการตลาด (Marketing Profitability)

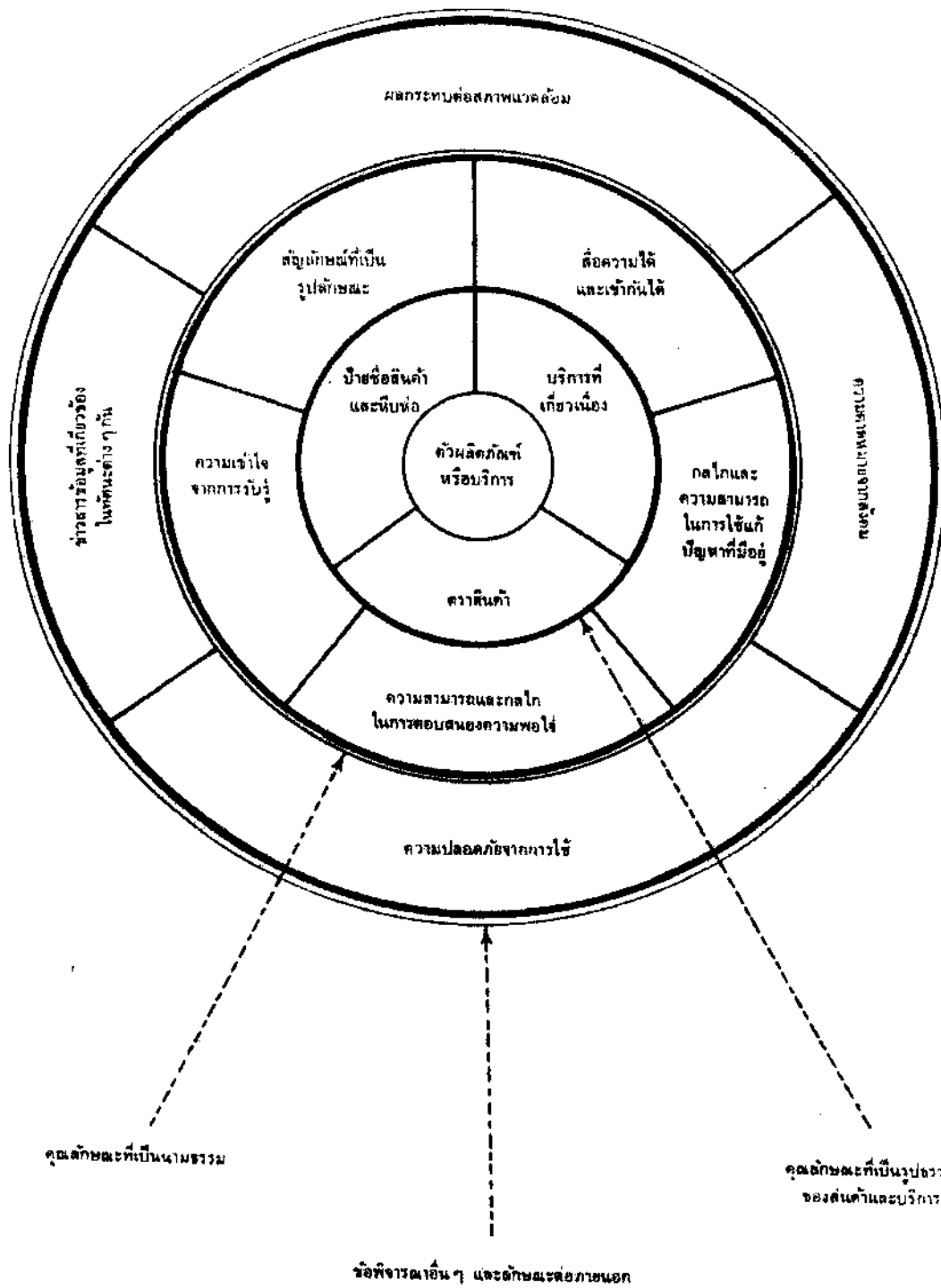
ส่วนผสมทางการตลาด

Harry Lipskon and Pred Reynolda (อ้างในธงชัย สันติวงษ์,2539,น.24)

ภาพที่ 4 แสดงส่วนผสมทางการตลาด

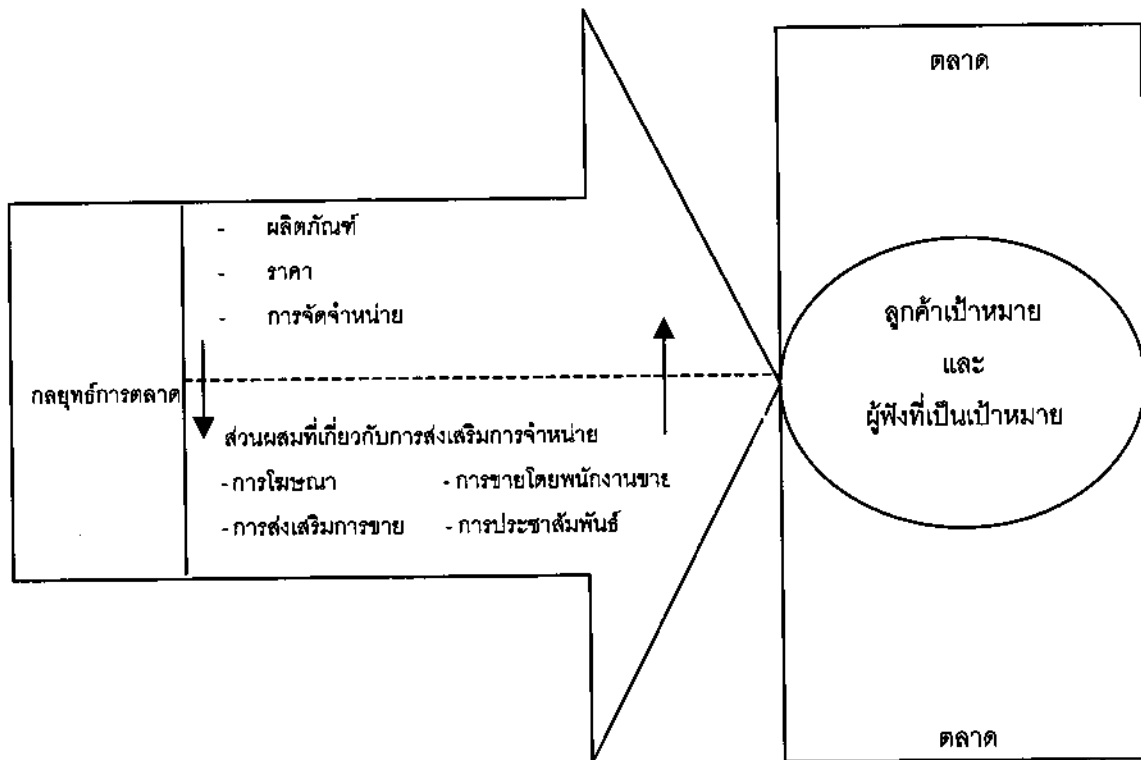

ธงชัย สันติวงษ์ (2539,น.66) ได้แสดงภาพแนวคิดในทุกแง่มุมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (The total - product concept) ไว้ดังนี้

ภาพที่ 5 แสดงแนวความคิดในทุกแง่มุมที่เกี่ยวข้องผลิตภัณฑ์

ธงชัย สันติวงษ์ (2539, น 119 - 120) กล่าวว่า เครื่องมือการมุ่งส่งเสริมการจำหน่ายให้ผลต่างกันในระดับตอนกระบวนการซื้อของลูกค้า คือ

ภาพที่ 6 แสดงหน้าทำงานด้านการส่งเสริมการจำหน่ายในฐานะเป็นกลยุทธ์ใหญ่ทางการตลาด

การโฆษณา มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการที่ให้ผู้บริโภคหรือตระหนักถึงสิ่งใหม่ที่ออกมา แต่หลังจากที่ลูกค้าได้รู้จักสินค้านั้นแล้ว อิทธิพลของการโฆษณาก็จะน้อยลงไป ไม่มีกำลังในการชักจูงใจให้ซื้อได้มากนัก

การขายโดยพนักงานขาย มีผลในทิศทางเดียวกัน คือ สามารถช่วยให้ลูกค้าได้รับรู้เข้ามา แต่เมื่อได้เข้าถึงลูกค้าแล้ว อิทธิพลในการชักจูงโน้มน้าวให้เกิดความชอบพอจะมีมาก และเกิดการยอมรับได้เร็ว

การส่งเสริมการขาย มีอิทธิพลคล้ายกับการโฆษณาที่จะสามารถสร้างความตระหนักให้ลูกค้าใหม่ได้เร็ว และขณะเดียวกันก็จะมีอิทธิพลในการสร้างความต้องการซื้อสินค้านั้นด้วย แต่ในตัวเองอาจมีคุณภาพไม่ดีนักในการเสริมสร้างความนิยม และชอบพอสินค้า

การประชาสัมพันธ์ ก็คือสร้างภาพพจน์ซึ่งจะมีผลในการช่วยสร้างความตระหนักหรือให้รู้ถึงเรื่องราวของบริษัท และสินค้าหรือบริการได้ แต่จะมีผลในช่วงสั้นเท่านั้น นั่นคือ เมื่อลูกค้าประชาชนรู้แล้วก็จะเกิดความเคยชินและกลายเป็นความนิยมชมชอบทั่วๆ ไปแบบกว้าง ๆ แต่ไม่มีผลโดยตรงต่อการยอมรับและซื้อสินค้า จึงควรถือเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมการจำหน่ายเท่านั้น

ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อส่วนผสมทางการส่งเสริมการจำหน่าย

ธงชัย สันติวงษ์ (2539, น 121) อธิบายว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนผสมของการส่งเสริมการจำหน่าย คือ

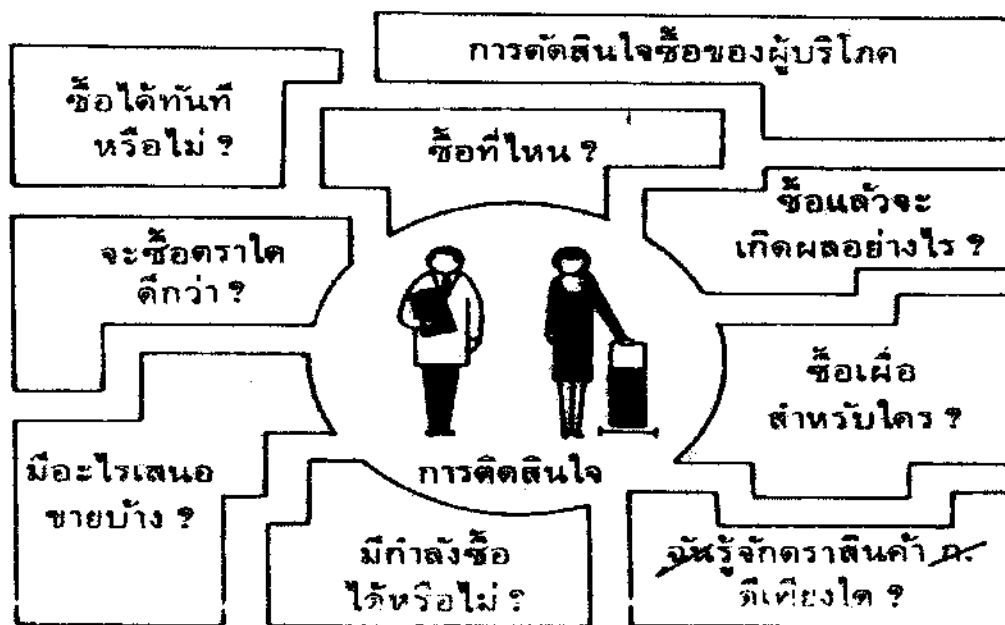
1. **ลักษณะของผลิตภัณฑ์** กล่าวคือ วิธีการส่งเสริมการจำหน่ายแบบใช้พนักงานขายนั้น นับว่าเป็นวิธีที่สำคัญอย่างยิ่งยวดสำหรับการขายสินค้าอุตสาหกรรม แต่กลับมีความสำคัญน้อยที่สุด ในการขายสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีราคาถูกและอายุการใช้สั้น การโฆษณาเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการขายสินค้าอุปโภคบริโภคที่เป็นรายการที่ไม่คงทนถาวรและราคาถูก
2. **คุณลักษณะของตลาด** ถ้ากลุ่มลูกค้ากระจัดกระจายไปในพื้นที่กว้าง ผู้ซื้อสามารถที่จะได้รับข่าวสารข้อมูลตลอดเวลา และลูกค้ามีความผูกพันจงรักภักดีต่อตราสินค้าใดสินค้าหนึ่งอยู่แล้วในกรณีเช่นนี้ การโฆษณาและการส่งเสริมการขายจะใช้ได้ดี แต่การขายสินค้าเหล่านี้เป็นลักษณะของตลาดอุตสาหกรรมที่ยังจำเป็นจะต้องใช้พนักงานขายไปติดต่อ และอธิบายให้ทราบถึงตัวผลิตภัณฑ์รวมทั้งการปรึกษาหารือต่อข้อซักถามต่อคำถามต่าง ๆ
3. **ขนาดของเงินทุน** ธุรกิจหรือผู้ผลิตขนาดเล็กที่มีเงินทุนน้อยอาจจะต้องใช้วิธีพึ่งพาอาศัยการทำชุมชนสัมพันธ์ต่าง ๆ เข้าช่วยเพื่อประหยัดต้นทุน สำหรับในกรณีที่ซึ่งจำเป็นต้องใช้พนักงานขายอาจใช้วิธีตั้งตัวแทนผู้ผลิตหรือให้ช่วยทำการแทนโดยการรับค่านายหน้าในการขายเมื่อขายได้

4. วงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ถ้าหากผลิตภัณฑ์กำลังเข้าถึงการเจริญเติบโตภายในวงจรชีวิตและสามารถจัดจำหน่ายได้มากพอแล้ว การส่งเสริมการจำหน่ายที่อาจเปลี่ยนแปลงไป โดยอาจจะต้องหันกลับมาพึ่งการส่งเสริมโดยใช้พนักงานขายดึงให้การจำหน่ายมีมากขึ้นและนาน หรืออาจต้องใช้เทคนิคการส่งเสริมการจำหน่ายที่แปลกใหม่หลาย ๆ วิธีเพื่อช่วยกระตุ้นให้มีการซื้อซ้ำครั้ง

5. กลยุทธ์การส่งเสริม ถ้าผู้ผลิตใช้กลยุทธ์การส่งเสริมแบบการผลัก (pushing) แล้วการใช้พนักงานขายโฆษณาเร่งและชักจูงให้ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกยอมรับไว้ขายมาก ๆ ก็ย่อมเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพกว่า แต่ถ้าผู้ผลิตได้เลือกใช้กลยุทธ์แบบดึง (pull) คือ การสร้างความต้องการให้เกิดกับลูกค้าก่อน เมื่อลูกค้าออกเสาะหาผลิตภัณฑ์ก็จะเกิดแรงดึงทำให้ผู้ค้าปลีกเร่งรับทำการสั่งซื้อสินค้าจากผู้ค้าส่งตามกลยุทธ์การส่งเสริมการขาย โดยแจกตัวอย่างหรือขายสินค้าราคาถูก การแจกคูปองและการโฆษณาสินค้า ก็จะเป็นมาตรการที่จำเป็น

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

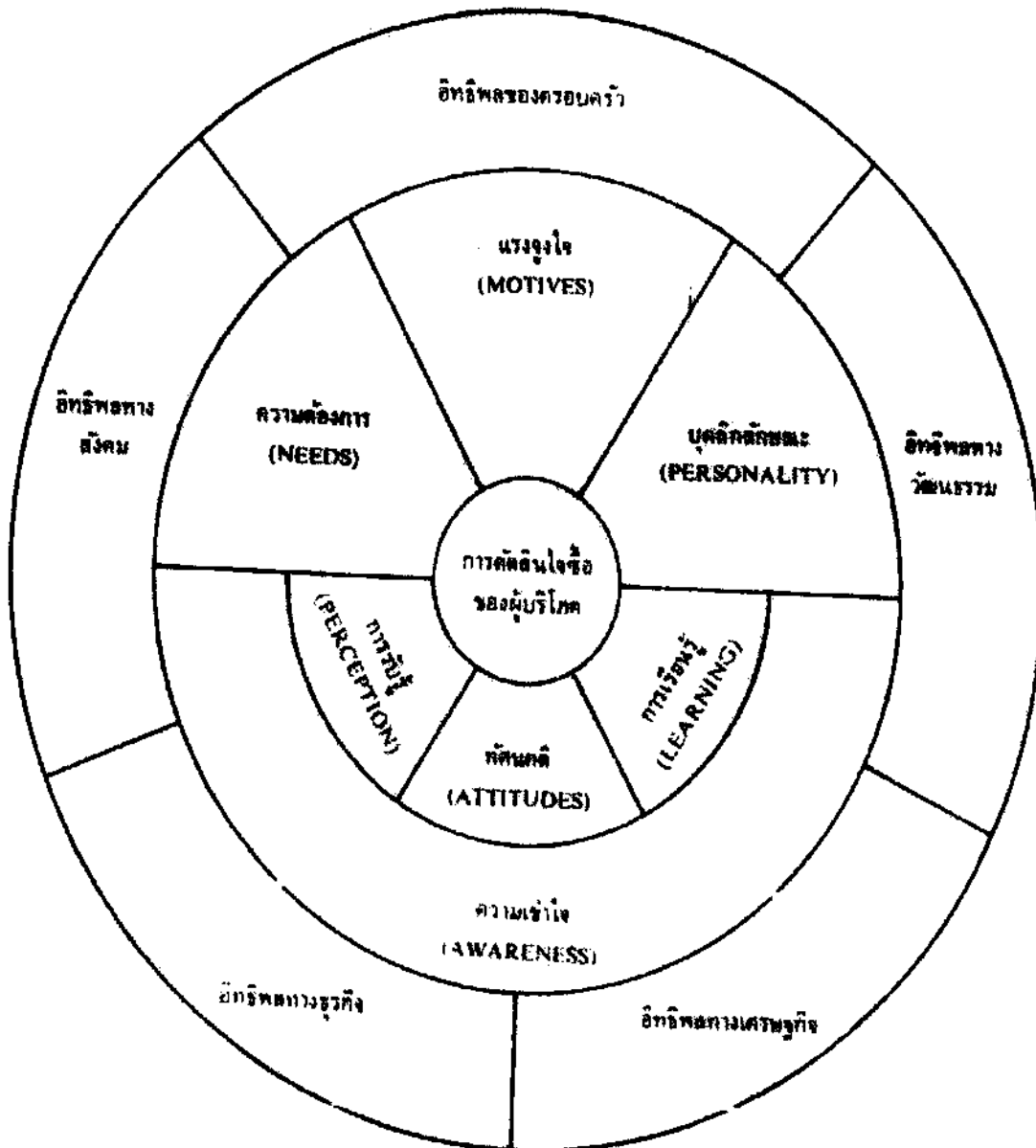
ธงชัย สันติวงษ์ (2539, น 48) ได้แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคไว้ดังนี้

ภาพที่ 7 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

รูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภค

Glenn Walters, Consumer Behavior (อ้างในธงชัย สันติวงษ์,2539,น.51) แสดงรูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภคไว้ ดังนี้.-

ภาพที่ 8 แสดงรูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภค

วิธีการ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาจากการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอบางขัน จังหวัดพะเยา ซึ่งได้รับคัดเลือกให้ดำเนินงานตามโครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปี 2544 ของจังหวัดพะเยา และจะศึกษาในห้วงระยะเวลาที่ผู้ศึกษาเป็นผู้ประสานงานโครงการ (พฤษภาคม 2544 - มีนาคม 2545) ในประเด็น

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในการกระตุ้นให้ชุมชนค้นหาปัญหาของชุมชน และร่วมกันกำหนดแนวทางการใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาโดยผู้ศึกษาซึ่งเป็นผู้ประสานงานโครงการ ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ สังเกต สอบถามความคิดเห็น ของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 11 คน ผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. การรวมกลุ่มประกอบอาชีพ การพัฒนา การบริหารงานของกลุ่ม ในด้านต่าง ๆ และการช่วยเหลือสังคมจากผลการดำเนินงานของกลุ่ม โดยการสัมภาษณ์ สังเกต สอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการ ศูนย์ส่งเสริมสงเคราะห์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 11 คน สมาชิกกลุ่มประกอบอาชีพ จำนวน 29 คน ผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

.....

บทที่ 2

ลักษณะทั่วไปของพื้นที่

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านไชยสถาน ประมาณ 30 ปี ก่อนนั้น ได้ปกครองในรูปแบบบริหารส่วนท้องถิ่น ขึ้น ตรงต่อจังหวัดเชียงราย หลังจากนั้นก็ได้แยกมาเป็นจังหวัดพะเยา อยู่ในารปกครองแบบ สุขาภิบาล และต่อมาได้เปลี่ยนเป็นการปกครองรูปแบบเทศบาลตำบล มีความเจริญรวดเร็วมากใน ด้านวัตถุทางคมนาคม ถนนหนทาง ไฟฟ้า โทรศัพท์ แต่ก็ยังมีคนอีกเป็นจำนวนมากที่ด้อยโอกาส และยากจน

ในปี พ.ศ. 2537 บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา แยกมาจาก หมู่ที่ 11 บ้านห้วยข้าวกล้าเหนือ ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน และได้ประกาศจัดตั้งศูนย์ สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ขึ้น เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2537 โดยมีนายสมพร ประเสริฐกิจ เป็นประธานศูนย์ นางกัลยา วงศ์ใหญ่ เป็นเลขานุการ โดยมีเงินทุนเริ่มแรก จำนวน 500 บาท ต่อมา วันที่ 17 มิถุนายน 2537 ได้รับการสนับสนุนเงินกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จาก สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดพะเยา กรมประชาสงเคราะห์ จำนวน 12,500.- บาท

ปัจจุบัน ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีนายบุญศรี สีสัน เป็นผู้ใหญ่บ้าน

สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน

ห่างจากสี่แยกถนนจุน - ปง - เชียงคำ เข้ามาทางทิศใต้ประมาณ 700 เมตร จะถึง ที่ทำการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

<u>อาณาเขตติดต่อ</u>	ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ลำน้ำห้วยข้าวกล้า
	ทิศใต้	ติดต่อกับ	เขตป่าสงวน
	ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านร่องตู่ หมู่ที่ 10 ตำบลจุน
	ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ลำน้ำห้วยข้าวกล้า

ประชากรและข้อมูลของหมู่บ้าน

จำนวนครัวเรือน 265 ครัวเรือน

จำนวนประชาชน 401 คน แยกเป็น ชาย 182 คน หญิง 219 คน

- อายุ 15 - 60 ปี แยกเป็น ชาย 107 คน หญิง 134 คน

- เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี แยกเป็น ชาย 36 คน หญิง 37 คน

- ผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป แยกเป็น ชาย 39 คน หญิง 48 คน

ข้อมูลผู้ด้อยโอกาส

1. เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ทั้งหมด จำนวน 73 ราย
 - ไม่อยู่กับพ่อแม่ จำนวน - ราย
 - กำพร้าพ่อแม่ จำนวน 2 ราย
 - ถูกทอดทิ้ง จำนวน - ราย
 - เคยหนีออกจากบ้าน จำนวน - ราย
2. ผู้พิการ ทั้งหมด จำนวน 5 ราย
 - พิการอย่างเดียว จำนวน 1 ราย
3. ผู้สูงอายุ ทั้งหมด จำนวน 4 ราย
 - ทำงาน จำนวน - ราย
4. ผู้ป่วยเรื้อรัง จำนวน 3 ราย
5. ครัวเรือนที่มีผลผลิตและ/หรือรายได้ไม่พอกิน พอใช้ จำนวน 6 ครัวเรือน
6. ครัวเรือนมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จำนวน 6 ครัวเรือน

ผู้ประสบปัญหาด้านแรงงาน

- จำนวนผู้ว่างงาน จำนวน 12 ราย
- ได้รับการจ้างงาน ทำงานต่างประเทศ จำนวน 2 ราย (ทั้ง 2 ราย ศูนย์ส่งเสริม
ราษฎรประจำหมู่บ้าน ได้สนับสนุนโดยให้กู้ยืมเงินเป็นค่าใช้จ่าย ในการทดสอบฝีมือ และติดต่อกัน
ในจังหวัดให้)

ผู้ประสบปัญหาด้านสังคม

- จำนวนผู้ประสบปัญหาด้านสังคม ประมาณ 2 ราย

อาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา และรับจ้าง

ศาสนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

กลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน จำนวน 11 กลุ่ม ดังนี้-

1. กลุ่มศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน มี นายบุญศรี สีสัน เป็นประธาน
2. กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีนายทอง วงศ์ใหญ่ เป็นประธาน
3. กลุ่มแม่บ้าน (สตรี) นางนีก ศิริฐ เป็นประธาน
4. กลุ่มผู้สูงอายุ มีนายผัดดี สุริยะวงศ์ เป็นประธาน
5. กลุ่มเยาวชน มีนายสมศักดิ์ อุปละ เป็นประธาน
6. กลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีนายคำมูล ใจไหว เป็นประธาน
7. กลุ่มออมทรัพย์ มีนายมนูญ การะเวก เป็นประธาน
8. กลุ่มช่างข้าว มีนายบุญทรง วงศ์ใหญ่ เป็นประธาน
9. กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน มีนายมนู ไชยจำเริญ เป็นประธาน
10. กลุ่มประปาหมู่บ้าน มีนายสายัณห์ ยารังษี เป็นประธาน
11. กลุ่มสมุนไพรมี นายทอง วงศ์ใหญ่ เป็นประธาน

ข้อมูลผู้พึงได้รับการช่วยเหลือ

- เด็กกำพร้า จำนวน 2 คน
- เด็กในครอบครัวยากจน จำนวน 1 คน
- ผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน (เฉพาะผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป)

การช่วยเหลือ

1. ซื้อเครื่องแบบนักเรียน ให้แก่เด็กกำพร้า จำนวน 1 ราย 490 บาท
2. ดำหัวผู้สูงอายุที่ฐานะยากจนในวันสงกรานต์ จำนวน 10 ราย คนละ 200 บาท รวมเป็นเงิน 2,000.- บาท

รายชื่อคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1. นายบุญศรี สีสัน	ประธานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
2. นายคำมูล ใจไหว	รองประธานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
3. นายน้อย แก้วขัติ	กรรมการฝ่ายเด็ก เยาวชน สตรี ครอบครัวยากจน
4. นายวรจิต จินใจ	กรรมการฝ่ายคนพิการ ไรที่พึ่ง ผู้สูงอายุ
5. นายสายัณห์ ยารังษี	กรรมการฝ่ายจัดหางาน ฝึกอบรม อาชีพ แรงงาน

6. นายพิชิตพล	ไชยจำเริญ	กรรมการฝ่ายประสภกัยต่าง ๆ
7. นายสวัสดิ์	ไชยมงคล	เลขานุการ
8. นายเดช	สุริยะวงศ์	เหรียญก
9. นายผัดดี	สุริยะวงศ์	ที่ปรึกษา
10. ด.ต.มานพ	ไชยจำเริญ	ที่ปรึกษา
11. นายสุภาพ	ไชยมงคล	ประสานงาน

การดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

ด้านการบริหารงาน

- ประชุมกรรมการ (มกราคม 2546 - สิงหาคม 2546) จำนวน 6 ครั้ง
- ประชาสัมพันธ์ในที่ประชุมใหญ่ของหมู่บ้าน จำนวน 3 ครั้ง
- ระดมทุนเข้าศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 5,716 บาท
- ใช้จ่ายเงินกองทุน จำนวน 1,310 บาท
- เงินกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
 - เงินสด จำนวน 3,296 บาท
 - ให้ราษฎรกู้ยืมเป็นทุนประกอบอาชีพ จำนวน 32,800 บาท
 - ฝากกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 4,212 บาท
 (รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 40,308.- บาท)

การให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

1. ให้เงินแก่ราษฎรในหมู่บ้าน เพื่อให้นำไปประกอบอาชีพ จำนวน 22 ราย เป็นเงิน 30,800 บาท
2. ให้การช่วยเหลือราษฎรและผู้ด้อยโอกาส จำนวน 2 ราย เป็นเงิน 900 บาท
 - ช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ติดเชื้อเอดส์ จำนวน 1 ราย เป็นเงิน 300 บาท
 - ช่วยเหลือครอบครัวผู้ป่วยหนัก จำนวน 1 ราย เป็นเงิน 600 บาท
 - ผู้สูงอายุ (รับเบี้ยยังชีพจาก สำนักงานพัฒนาและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา) จำนวน 7 ราย ๆ ละ 300 บาทต่อเดือน

การบริหารกองทุนศูนย์ฯ

1. ได้เปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน สาขาอำเภอจุน ผู้มีสิทธิเบิกเงินจำนวน 3 คน ได้แก่ นายเดช สุริยะวงศ์ นายน้อย แก้วขัติ และนายวรจิต จินใจ
2. มอบหมายให้ นายเดช สุริยะวงศ์ ตำแหน่ง เภรัญญิก เป็นผู้เก็บรักษาเงินสด
3. การช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ได้ถือปฏิบัติโดยการนำเข้าสู่ที่ประชุม คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมทั้งด้านวงเงินการช่วยเหลือ และการช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ
4. แนวทางการระดมเงินทุน
 - 4.1 ให้อู่เป็นเงินทุนประกอบอาชีพ (ค้าขาย เลี้ยงไก่) อัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมไม่เกินร้อยละ 2 บาท วงเงินไม่เกิน รายละ 4,000 บาท ได้ดอกเบี้ย 3,696 บาท
 - 4.2 ได้รับจากการบริจาค
 - ประชาชน 7 ราย เป็นเงิน 520 บาท
 - งานศพ เป็นเงิน 1,500 บาท

รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยทั้งปี มีดังนี้

1. ให้การสงเคราะห์แบบให้เปล่า เฉลี่ยประมาณ 1,000 - 5,000 บาท/ปี
2. รายได้เฉลี่ย 6,000 บาท/ปี
 - รายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ เพื่อประกอบอาชีพ ร้อยละ 4/เดือน เฉลี่ยประมาณ 3,696 บาท
 - รายได้อื่น ๆ จากผู้บริจาค และมีจิตศรัทธา ประมาณ 1,500 บาท/ปี

ด้านบุคลากร

- ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือประชาชนของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านทุกครั้ง ได้เปิดโอกาสให้ราษฎรในหมู่บ้าน ได้เข้าร่วมประชุมรับทราบผลการประชุม จะมีการประชุม 6 ครั้ง/ปี กรณี ถ้ามีเรื่องหรือเร่งด่วนจะเรียกประชุมคณะกรรมการเป็นครั้ง ๆ และได้แจ้งให้ราษฎรรับทราบ มีการจดบันทึกการประชุมทุกครั้ง
- ในกรณีที่ราษฎรเดือดร้อนต้องการความช่วยเหลือ สามารถติดต่อกับคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ได้ทุกคน

.....

บทที่ 3 ผลการศึกษา

ประวัติความเป็นมา

ผู้ศึกษาได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมหลักสูตรวิทยากรศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านในวันที่ 6 -10 กันยายน 2543 ณ ห้องประกายเพชร 1 โรงแรมโดมอนด์พลาซ่า จังหวัดสงขลา ซึ่งจัดโดยสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงาน กลุ่มออมทรัพย์ ตำบลคลองเปี้ยะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา รู้สึกประทับใจในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการของกลุ่ม

ปี 2544 สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการวัดความเข้มแข็งของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ไว้ 2 ประเด็นใหญ่ ได้แก่

- ก. ความเข้มแข็งของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
- ข. การเสริมสร้างความเข้มแข็งสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน

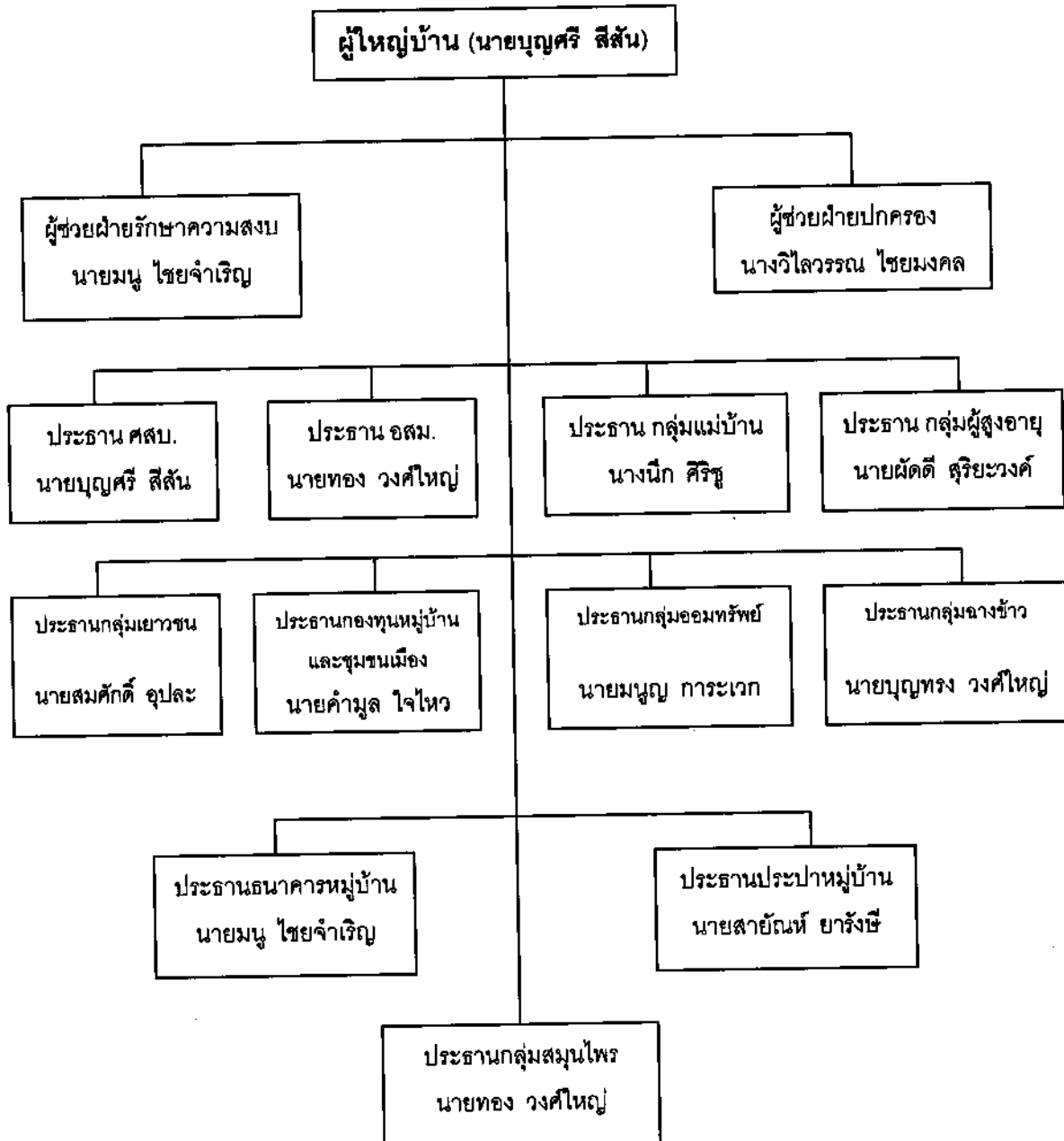
ผู้ศึกษาเห็นว่าศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีความเหมาะสมที่จะพัฒนาให้มีความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ตามคู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ของ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เนื่องจากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีความเข้มแข็งของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เหลือเพียงแต่การสร้างความเข้มแข็งสวัสดิการสังคมในหมู่บ้านตามแนวทางของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ประกอบกับสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้จัดสรรงบประมาณโครงการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ประจำปีงบประมาณ 2544 ให้สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา วงเงินงบประมาณ 93,500 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในการดำเนินการส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน อบรม

ทบพวณคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน อบรมผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ติดตาม / นิเทศ การดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน การจัดทำสื่อสื่อกิจกรรม เพื่อเผยแพร่การดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และโครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ผู้ศึกษาจึงได้นำเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อพิจารณาดำเนินการโครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ณ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา โดยเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ตามแนวทางคู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

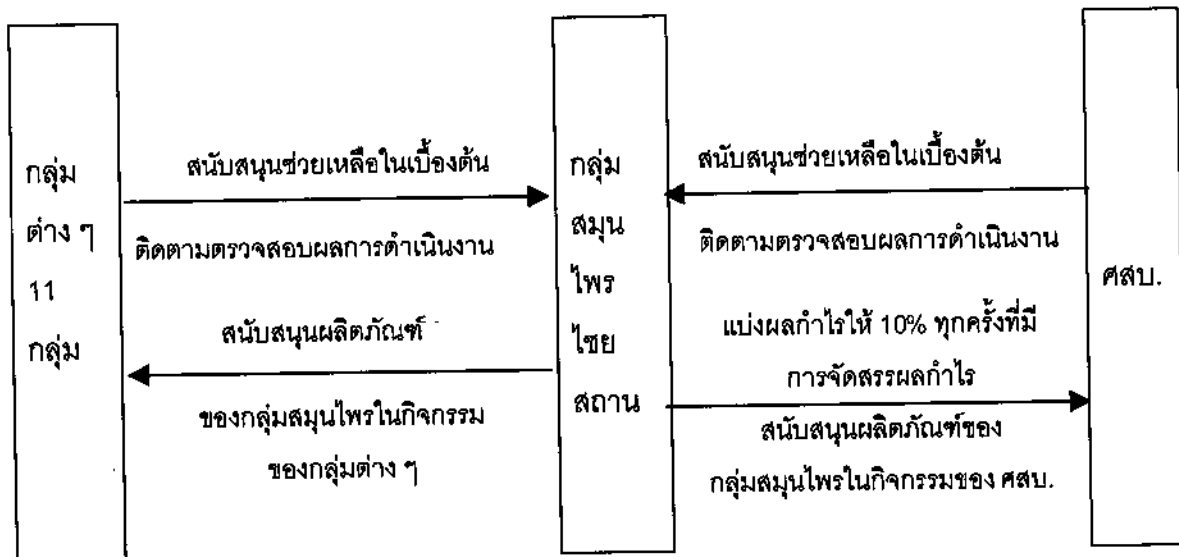
โครงสร้างองค์กร

องค์กรในหมู่บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีทั้งหมด 11 กลุ่ม มีนายบุญศรี สีสัน เป็นผู้ใหญ่บ้าน นายมนู ไชยจำเริญ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบ และนางวิไลวรรณ ไชยมงคล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปกครอง ไม่มีคณะกรรมการหมู่บ้าน เนื่องจากอยู่เขตเทศบาลตำบลห้วยข้าวกล้า ลักษณะขององค์กรในหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันดียิ่ง ตลอดจนจะมีการประชุมร่วมกันทุกเดือน

ภาพที่ 9 แสดงโครงสร้างการบริหารงาน

ภาพที่ 10 แสดงความสัมพันธ์การเป็นหุ้นส่วน/เครือข่ายซึ่งกันและกันของกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค และกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

พัฒนาการ

การศึกษาตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมการเกษตรประจำหมู่บ้าน

ระหว่างการทำงานโครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมการเกษตรประจำหมู่บ้าน ณ ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประสานงานโครงการได้ร่วมดำเนินการทุกขั้นตอน ทำให้ทราบพัฒนาการของการดำเนินงานตามโครงการฯ ดังนี้.-

1. การเตรียมการและสำรวจความต้องการ

หลังจากผู้บังคับบัญชาเห็นชอบในเบื้องต้น ให้ดำเนินงานโครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ณ ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวเก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา และได้มอบหมายให้ผู้ศึกษาเป็นผู้ประสานงานโครงการ ผู้ศึกษาจึงได้นำเสนอโครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้านพิจารณา โดยจะต้องพัฒนาตามแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็ง การจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ตามคู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม รวมทั้งมอบหมายให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน นำโครงการฯ นี้ไปขอทราบความคิดเห็นจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน (สตรี) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ฯลฯ ตลอดจนประชาชนในชุมชน ซึ่งผู้ศึกษาได้ร่วมสังเกตการณ์เกือบทุกครั้ง

จากการประชุมและขอทราบความคิดเห็นของกลุ่มต่าง ๆ และประชาชนในชุมชน ส่วนมากต้องการให้ดำเนินงานตามโครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน โดยใช้กิจกรรมการแปรรูปสมุนไพร ในการสร้างกลุ่มอาชีพ และคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ได้กำหนดผู้รับผิดชอบในการแสวงหาสถานที่ ที่จะศึกษาดูงาน และวิทยากรที่จะมาให้ความรู้ในการอบรมการแปรรูปสมุนไพร รวมทั้งรับสมัครราษฎรผู้สนใจจะรวมกลุ่มประกอบอาชีพ

เมื่อสำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้จัดทำโครงการฯ และขออนุมัติดำเนินการโครงการนำร่องในการขยายเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในวันที่ 23 กรกฎาคม 2544 ซึ่งมีวัตถุประสงค์

- เพื่อชี้แจงให้คณะกรรมการฯ ได้รับทราบและค้นหาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน
- เพื่อกระตุ้นให้คณะกรรมการฯ ร่วมกับชุมชนร่วมพลังคิดหาแนวทางที่เหมาะสม

ในการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและเพื่อพัฒนาศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตลอดจนด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม

- เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาของท้องถิ่น
- เพื่อให้ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ริเริ่ม สร้างงาน และรายได้ให้

กับราษฎรในหมู่บ้าน

- เพื่อให้กรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน มีความรู้ความสามารถ ในการแปรรูปสมุนไพร

โดยใช้งบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จำนวน 35,000.- บาท และงบประมาณของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวเก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา จำนวน 5,400.- บาท รวมงบประมาณทั้งสิ้น 40,400.- บาท

2. การดำเนินงานตามโครงการฯ

2.1 การประชุม

สมาชิกกลุ่มสมุนไพร ไชยสถาน ได้จัดให้มีการประชุม เพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมและรับทราบผลการดำเนินงานของกลุ่มสถานะกองทุนกลุ่มเป็นประจำทุกเดือน พอสรุปการประชุมในช่วงเดือนพฤษภาคม 2544 - มีนาคม 2545 ได้ดังนี้.-

วันที่ 6 - 7 สิงหาคม 2544 คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มแปรรูปสมุนไพร สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และราษฎรผู้สนใจ ได้ประชุม เพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบ (คณะกรรมการ) รายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ ระเบียบ กฎ ข้อบังคับ แนวทางการดำเนินงานของกลุ่มแปรรูปสมุนไพร รูปแบบการบรรจุผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการแสวงหาแหล่งสนับสนุนเงินทุนในการผลิต

ผลจากการประชุม

1) ยืนยันตั้งชื่อกลุ่มแปรรูปสมุนไพรว่า กลุ่มสมุนไพรไชยสถาน และให้ทำการผลิต จำนวน 12 ชนิด ได้แก่ แชมพูสมุนไพร ชิงผง ตระไคร้ผง ใบบัวบกผง น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำพริกบรจุกระป๋อง (ตาแดง,ข้าว,ปลาหย่าง,ลาบ) ยาหม่องสมุนไพร มะระขึ้นกบรจุแคปซูล ฟีททะเลลายใจบรจุแคปซูล ไพลบรจุแคปซูล และยาหม่องน้ำสมุนไพร

2) แต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน

3) กำหนดรูปแบบและการบรรจุของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด

4) มอบหมายให้คณะกรรมการกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน ร่างระเบียบกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน และในกรณีมีกำไรให้จัดสรรกำไร ตามแนวทางการเป็นหุ้นส่วน / เครือข่ายซึ่งกันและกัน ดังนี้.-

- 50 % คึนกรรมการและสมาชิก
- 40 % นำเข้ากองทุนกลุ่ม
- 10 % มอบให้กองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

5) กำหนดให้เปิดป้ายกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค ในวันที่ 3 กันยายน 2544

6) มอบหมายให้คณะกรรมการขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นกองทุนของกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค จากสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดพะเยา งบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านเทศบาลตำบลห้วยข้าวก่ำ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอจุน เงินสนับสนุนกลุ่มอาชีพจากเทศบาลตำบลห้วยข้าวก่ำ กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน จำนวน 11 กลุ่ม และเงินกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

ซึ่งต่อมาได้รับการสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้.-

- ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ให้ยืม จำนวน 3,000.- บาท
- กลุ่มผู้สูงอายุ ให้ยืม จำนวน 2,000.- บาท
- กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้ยืม จำนวน 2,000.- บาท
- กลุ่มนางข้าว ให้ยืม จำนวน 2,000.- บาท

กลุ่มสมุนไพรรักษาโรค ได้ใช้หนี้เงินยืมทั้งหมดแล้ว

- สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดพะเยา สนับสนุน จำนวน 15,000.- บาท
- กลุ่มสตรี เงินสนับสนุนกลุ่มอาชีพของเทศบาลตำบลห้วยข้าวก่ำ สนับสนุน จำนวน 7,500.- บาท
- ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอจุนสนับสนุน จำนวน 13,000.- บาท
- กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน จำนวน 11 กลุ่ม สนับสนุนกลุ่มละ 300 บาท จำนวน 3,300.- บาท
- เทศบาลตำบลห้วยข้าวก่ำ สนับสนุนจากงบกระตุ้นเศรษฐกิจ ให้เป็นค่าซื้อ

อุปกรณ์และตกแต่งสถานที่ จำนวน 160,000.- บาท

วันที่ 13 สิงหาคม 2544 กลุ่มสมุนไพรรักษาโรค จำนวน 22 คน ประชุมเพื่อ

1) ออกข้อบังคับและระเบียบของกลุ่ม พอสรุปได้ดังนี้.-

- สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินกองทุนได้ไม่เกินคนละ 1,000 บาท ดอกเบี้ย 2 บาท

ต่อเดือน กำหนดส่งคืนทุก 4 เดือน

- การจัดสรรผลกำไร

สวัสดิการกรรมการและสมาชิก 50%

สมทบกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน 10%

ค่าใช้จ่ายกองทุนสมุนไพรรักษาโรค 15%

สมทบกองทุนสมุนไพรมะเขือเทศ	10%
เฉลี่ยคืนสมาชิก	15%

2) กำหนดให้ทำการผลิตทุกวันที่ 15 ของเดือน

วันที่ 9 กันยายน 2544 สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมะเขือเทศ จำนวน 20 คน ประชุมเพื่อ

- 1) แจกผลการดำเนินงาน และรายรับ - รายจ่าย ให้สมาชิกรับทราบ
- 2) ขออนุมัติจัดซื้อตู้โชว์ผลิตภัณฑ์

วันที่ 19 กันยายน 2544 สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมะเขือเทศ จำนวน 18 คน ประชุม เพื่อแจ้งเรื่องการอบรมคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน โดยมอบหมายให้ประธานกลุ่มสมุนไพรมะเขือเทศ รับผิดชอบเชิญ คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และสมาชิกกลุ่มสมุนไพรมะเขือเทศ เข้าร่วมการอบรม จำนวน 30 คน และมอบหมายผู้รับผิดชอบ เรื่อง การจัดเตรียมอาหารกลางวัน

วันที่ 27 กันยายน 2544 สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้จัดประชุมเครือข่ายเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ณ ห้องเบญจรงค์ โรงแรมเกทเวย์ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้แทน ประธาน ศสท. หรือผู้แทน และผู้แทนกลุ่มสมุนไพรมะเขือเทศ หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จำนวน 1 หมู่บ้าน ผู้แทนกลุ่มผลิตน้ำพริกบรรจุกระป๋อง ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จำนวน 14 หมู่บ้าน และผู้แทนกลุ่มทำไม้กวาด ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จำนวน 11 หมู่บ้าน รวม 26 หมู่บ้าน จำนวน 78 คน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับความรู้

- 1) ความรู้เกี่ยวกับระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ว่าด้วยการส่งเสริมสนับสนุนศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2544 และแนวทางการปฏิบัติงานศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
- 2) ความรู้เกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์
- 3) นโยบายรัฐบาลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) สุขอนามัยในการผลิตและการขอมาตรฐานอาหารและยา (อย.) จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

นอกจากนี้ ทั้ง 3 กลุ่มอาชีพ ได้จัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของแต่ละกลุ่มบริเวณหน้าห้องประชุม

วันที่ 5 ตุลาคม 2544 สมาชิกกลุ่มสมุนไพรร จำนวน 11 คน ได้ประชุมเพื่อ

- 1) แจ้งผลการดำเนินงานและรายรับ - รายจ่ายให้สมาชิกทราบ
- 2) ขออนุมัติให้เลขานุการเบิกเงินกองทุนจากธนาคารมาใช้หมุนเวียนเพิ่มเติม

วันที่ 1 พฤศจิกายน 2544 สมาชิกกลุ่มสมุนไพรร จำนวน 11 คน ประชุม เพื่อ

- 1) แจ้งผลการดำเนินงาน รายรับ - รายจ่าย ให้สมาชิกทราบ
- 2) ให้กลุ่มสมุนไพรรไชยสถาน พักการผลิตไว้ก่อน จนกว่าจะเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ

วันที่ 1 มกราคม 2545 สมาชิกกลุ่มสมุนไพรร จำนวน 18 คน ประชุมเพื่อ

1) แจ้งเรื่องการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายระดับจังหวัด โดยจะระดมทุนจากสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มละ 100 บาท ไว้เป็นสวัสดิการของกรรมการในระดับจังหวัด

- 2) เตรียมต้อนรับคณะดูงานจากอำเภอเวียงชัย และอำเภอเชียงแสน จังหวัด

เชียงราย

วันที่ 3 มีนาคม 2545 สมาชิกกลุ่มสมุนไพรร จำนวน 17 คน ประชุมเพื่อ

- 1) จัดสรรเงินปันผลแก่ผู้ปฏิบัติงานให้แบ่งตามผลการปฏิบัติงาน
- 2) ให้นายสุภาพ ไชยมงคล รับสมาชิกเพิ่มเติม
- 3) กำหนดผลิตหรือการปฏิบัติงานแปรรูปสมุนไพรรให้ดำเนินการได้ตลอด เมื่อ

ผลิตภัณฑ์ใกล้หมด

4) ให้ตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เริ่มออมทุกวันที่ 1 ของทุกเดือน หุ้นละ 20 บาท คนหนึ่งถือได้ไม่เกิน 500 หุ้น เริ่มเก็บหุ้นวันที่ 1 เมษายน 2545 เป็นต้นไป ให้คณะกรรมการร่างระเบียบนำเสนอที่ประชุมในเดือนเมษายน 2545

วันที่ 9 มีนาคม 2545 สมาชิกกลุ่มสมุนไพรร จำนวน 18 คน ประชุมเพื่อ

- 1) แจ้งยอดเงินกลุ่มสมุนไพรรไชยสถาน

- ฝากธนาคาร	จำนวน	10,383.- บาท
- เงินสด (เลขานุการ)	จำนวน	2,621.- บาท
- เงินสด (เหรียญกึ่ง)	จำนวน	3,646.- บาท
- 2) ให้กลุ่มสมุนไพรรไชยสถานใช้หนี้เงินยืม

- กลุ่มผู้สูงอายุ	จำนวน	2,000.- บาท
- กลุ่มสตรี	จำนวน	2,000.- บาท

- กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 2,000.- บาท
- กลุ่มช่างข้าว จำนวน 2,000.- บาท
- ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 3,000.- บาท

3) ให้เริ่มแปรรูปสมุนไพร วันที่ 10 มีนาคม 2545 เป็นต้นไป

4) เตรียมให้การต้อนรับคณะเจ้าหน้าที่จากกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
จะมาตรวจเยี่ยมในวันที่ 13 มีนาคม 2545

5) ให้กลุ่มจ่ายเงินปันผลแก่สมาชิกในวันที่ 16 มีนาคม 2545

6) ประธานกลุ่มขอลาออก

ภาพที่ 11 – 12 แสดงการประชุมคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน
สมาชิกกลุ่มสมุนไพร และตัวแทนกลุ่ม

2.2 การอบรม

วันที่ 31 กรกฎาคม 2544 สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยาได้จัดอบรมให้คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา และผู้สนใจ จำนวน 33 คน ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อ

- 1) ให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ว่าด้วยการส่งเสริมสนับสนุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2544
- 2) ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
- 3) นำเสนอผลการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านและข้อมูลผู้พึ่งได้รับการช่วยเหลือ
 - 4) ประชุมกลุ่มในประเด็น
 - ราษฎรในหมู่บ้านจะช่วยเหลือผู้พึ่งได้รับความช่วยเหลือและศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านได้อย่างไร
 - แนวทางการระดมเงินทุนและทรัพยากรต่าง ๆ ของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
 - สวัสดิการที่ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ควรจัดให้กับราษฎรในหมู่บ้าน
 - สวัสดิการสำหรับคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

วันที่ 20 กันยายน 2544 สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้จัดการอบรมให้กับคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และสมาชิกกลุ่มแปรรูปสมุนไพร บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา จำนวน 30 คน เพื่อ

- 1) ให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน พ.ศ. 2544 และแนวทางการปฏิบัติงาน
 - 2) แนวทางการปฏิบัติงานร่วมระหว่างศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และกลุ่มแปรรูปสมุนไพร ตลอดจนการจัดสรรผลกำไรเพื่อช่วยผู้ด้อยโอกาส
 - 5) ความรู้และสุขอนามัยในการผลิตและการขอมาตรฐานอาหารและยา (อย.)
- จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ภาพที่ 13 – 14 แสดงการอบรมให้ความรู้คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และผู้สนใจ

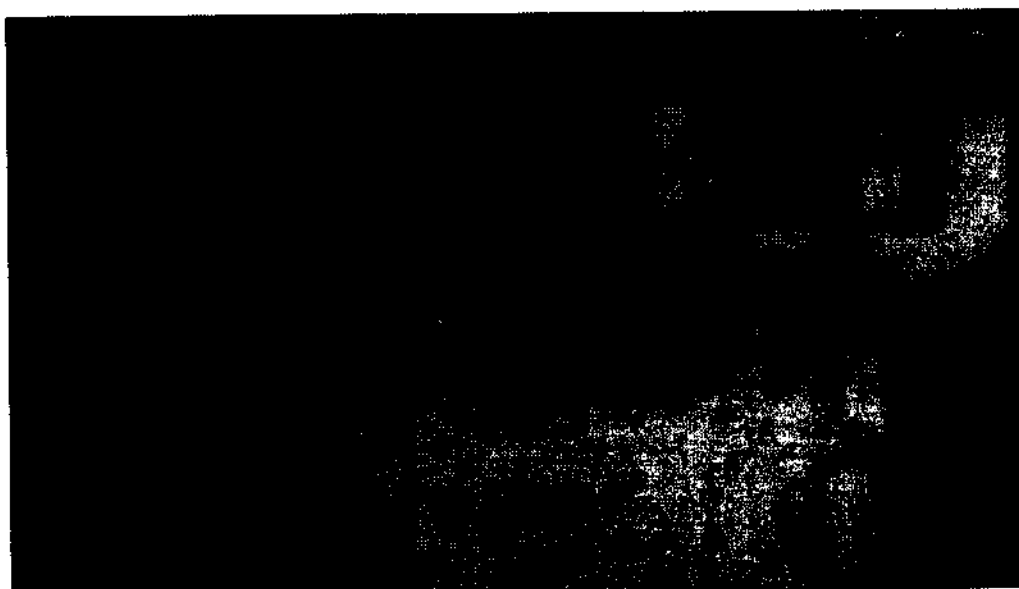

2.3 การศึกษาดูงาน

วันที่ 25 - 28 กรกฎาคม 2544 สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้นำคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา จำนวน 5 คน ไปศึกษาดูงาน

- 1) ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านดงเจริญ หมู่ที่ 11 ตำบลควน อำเภอปง จังหวัดพะเยา ศึกษาดูงานด้านการบริหารงานศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และการขอใช้เงินกองทุนประปาหมู่บ้าน เพื่อหาผลประโยชน์สมทบกองทุนศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
- 2) ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านธาตุมุข หมู่ที่ 10 ตำบลภูซาง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ศึกษาดูงานด้านการบริหารงานศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และกลุ่มสมุนไพร
- 3) ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านปงสนุก และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านปงสนุก หมู่ที่ 2 ตำบลเชียงม่วน อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ศึกษาดูงานด้านการบริหารงานศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และการแปรรูปสมุนไพร
- 4) วัดภูไก่อแก้ว ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ศึกษาดูงานด้านสมุนไพร

ภาพที่ 15 แสดงการศึกษาดูงานกลุ่มสมุนไพร บ้านธาตุมุข หมู่ที่ 10 ตำบลภูซาง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา

วันที่ 6 สิงหาคม 2544 สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้จัดให้คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และสมาชิกกลุ่มแปรรูปสมุนไพร บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา จำนวน 5 คน ไปศึกษาดูงานร่วมกับกลุ่มผลิตน้ำพริกบรรจุกระป๋อง ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตามโครงการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในหมู่บ้าน ณ กลุ่มทำน้ำพริกบ้านป่าแดง ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ศึกษาดูงาน

- 1) การผลิตน้ำพริกและการบรรจุกระป๋อง
- 2) การบริหารจัดการกลุ่ม
- 3) การพัฒนาความรู้ของสมาชิกกลุ่มและการให้ความร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ และ

หน่วยงานทางราชการ

ภาพที่ 16 แสดงการศึกษาดูงานกลุ่มทำน้ำพริกบรรจุกระป๋อง บ้านป่าแดง ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

วันที่ 8 สิงหาคม 2544 สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้จัดให้คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และสมาชิกกลุ่มแปรรูปสมุนไพรบ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา จำนวน 5 คน ไปศึกษาดูงานร่วมกับกลุ่มทำไม้กวาด ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

- ดูงาน ณ กลุ่มทำไม้กวาด บ้านน้ำม้า ตำบลสถาน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ศึกษาดูงาน

- 1) การผลิตไม้กวาด ซึ่งมีการนำก้านข้าวฟ่างมาสานเป็นลวดลาย
- 2) การบริหารจัดการกลุ่ม
- 3) การพัฒนาความรู้ของสมาชิกกลุ่ม

- ดูงาน ณ บริษัทเชียงรายอโลเวร่า 263 หมู่ที่ 15 ตำบลยางขาม อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย ศึกษาดูงาน

- 1) การผลิตไม้กวาดจากดอกข้าวฟ่าง เพื่อส่งประเทศญี่ปุ่น
- 2) การแปรรูปว่านหางจระเข้ เช่น การผลิตแชมพูผสมว่านหางจระเข้ การทำน้ำว่านหางจระเข้พร้อมดื่ม การทำชาจากว่านหางจระเข้

ภาพที่ 17 แสดงการศึกษาดูงาน บริษัทเชียงรายอโลเวร่า 263 หมู่ที่ 15 ตำบลยางขาม อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย

2.4 การฝึกอาชีพ

วันที่ 1 สิงหาคม - 3 สิงหาคม 2544 สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิตโดยการฝึกอาชีพ ให้แก่คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และกลุ่มผู้สนใจ ณ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ จำนวน 33 คน ได้ฝึกการแปรรูปสมุนไพร ให้เป็นผลิตภัณฑ์ 4 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่

- 1) การผลิตแชมพูสมุนไพร
- 2) การผลิตสมุนไพรผงสำเร็จรูปโดยทำให้ตกผลึก
- 3) การผลิตสมุนไพรผงบรรจุแคปซูล
- 4) การผลิตยาขี้ผึ้ง

ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติได้มอบให้ผู้เข้ารับการฝึก ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ในหมู่บ้าน และประชาชนผู้สนใจทั่วไป เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ฝึกอาชีพเสร็จแล้วได้มอบอุปกรณ์และวัสดุฝึกให้คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เพื่อนำไปจัดตั้งกลุ่มแปรรูปสมุนไพร

ผลที่ได้รับการฝึกอาชีพครั้งนี้

- 1) ราษฎรในหมู่บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ได้รวมกลุ่มมีสมาชิก จำนวน 33 คน ใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มสมุนไพรไชยสถาน
- 2) เริ่มการผลิตสินค้า ได้แก่ น้ำยาล้างจาน แชมพูสมุนไพร ผงสำเร็จรูป ตะไคร้ผงสำเร็จรูป ใบบัวบกผงสำเร็จรูป และใบเตยผงสำเร็จรูป
- 3) ในวันที่ 25 สิงหาคม 2544 จะผลิตสินค้าเพิ่มได้แก่ น้ำพริกบรรจุกระป๋อง (น้ำพริกตาแดง น้ำพริกข่า น้ำพริกปลาย่าง และน้ำพริกลาบ) และสมุนไพรบรรจุแคปซูล

ภาพที่ 18 - 19 แสดงการฝึกอาชีพผลิตขนมพุด

ภาพที่ 20 - 21 แสดงการฝึกอาชีพผลิตสมุนไพรผงสำเร็จรูปขงละลาย

ภาพที่ 22 - 23 แสดงการฝึกอาชีพสมุนไพรมงบรรจุแคปซูล

ภาพที่ 24 - 25 แสดงการฝึกอาชีพผลิตยาซีผึ้ง

ภาพที่ 26 - 28 แสดงผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมุนไพรไทยสถาน

นอกจากนี้ในการฝึกอาชีพแต่ละวัน สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้ใช้แบบสอบถาม เพื่อสอบถามความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไข เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานของกลุ่มต่อไป ซึ่งพอสรุปผลเป็นรายวันได้ดังนี้

สรุปผลการสอบถามความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

โครงการนำร่องในการขยายเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน (การอบรมการแปรรูปสมุนไพร)

บ้านไร่สถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวเก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

หัวข้อผลิตแชมพูสมุนไพร (จำนวน 11 ราย) วันที่ 1 สิงหาคม 2544

การแปรรูปสมุนไพรที่อบรมในวันนี้ ท่านคิดว่าศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ควรดำเนินการหรือไม่

1. ควรดำเนินการต่อเนื่อง	จำนวน 10 ราย
2. ไม่ควรดำเนินการ	จำนวน 1 ราย

การแปรรูปสมุนไพร หากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จะดำเนินการผลิต ท่านคิดว่าควรผลิตโดยมีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง

1. ไว้ใช้ จำหน่ายตามหมู่บ้าน	จำนวน 9 ราย
2. ฝากเป็นที่ระลึก	จำนวน 1 ราย
3. ควรผลิตเป็นยากิน ยาทา	จำนวน 1 ราย

หากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ผลิตสมุนไพรแปรรูปที่อบรมในวันนี้ ทำอย่างไรจึงจะให้การผลิตสามารถ ดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ที่ท่านต้องการ (มีวิธีการอย่างไร)

1. คุณภาพดี ราคาประหยัด จำหน่ายตามหมู่บ้านและร้านค้า	จำนวน 9 ราย
2. ผลิตเป็นเครื่องดื่ม	จำนวน 1 ราย
3. ผลิตเป็นยารักษาโรค	จำนวน 1 ราย
4. จัดเป็นกลุ่ม เพื่อความสามัคคี	จำนวน 2 ราย

หากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จะผลิตสมุนไพรแปรรูปที่อบรมในวันนี้ ควรผลิตทุกวันอะไรบ้าง

1. แชมพู ของใช้ในครัวเรือน	จำนวน 6 ราย
2. ยาสมุนไพร	จำนวน 2 ราย
3. ไม่ตอบ	จำนวน 2 ราย

การจัดหาสมุนไพร ควรจะดำเนินการจัดหาอย่างไร

1. ระยะสั้น
 - หาซื้อตามบ้านในหมู่บ้านหรือใกล้เคียง จำนวน 9 ราย
 - ผลิต 3 เดือน/ครั้ง จำนวน 2 ราย
2. ระยะยาว
 - ปลูกเอง จำนวน 6 ราย
 - ผลิต ปีละ 1 หรือ 2 ครั้ง จำนวน 2 ราย
 - ผลิตอาทิตย์ละครั้ง จำนวน 1 ราย
 - ไม่ตอบ จำนวน 2 ราย
3. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่น ๆ
 1. จะผลิตอะไรต้องดูความพร้อมของหลาย ๆ ด้าน เช่น คน วัสดุ อุปกรณ์ ทุน แผนงาน จำนวน 1 ราย
 2. ถ้ากลุ่มของเราพร้อมใจกันก็จะดีมากๆ เลย จำนวน 1 ราย
 3. เพราะแม่บ้านไม่ค่อยว่างทำนากัน จำนวน 1 ราย
 4. อยากให้มีโครงการสอนหลายอย่างๆ จำนวน 1 ราย
 5. ไม่ตอบ จำนวน 7 ราย

สรุปผลการสอบถามความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

หัวข้อผลิตสมุนไพรผง (จำนวน 5 ราย) วันที่ 2 สิงหาคม 2544

การแปรรูปสมุนไพรที่อบรมในวันนี้ ท่านคิดว่าศูนย์ส่งเสริมสุขภาพราษฎรประจำหมู่บ้าน ควรดำเนินการหรือไม่

ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน 5 ราย

การแปรรูปสมุนไพร หากศูนย์ส่งเสริมสุขภาพราษฎรประจำหมู่บ้าน จะดำเนินการผลิต ท่านคิดว่าควรผลิตโดยมีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง

1. เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ จำนวน 1 ราย
2. ได้นำสมุนไพรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ จำนวน 1 ราย
3. คนในหมู่บ้านมีงานทำ เพื่อให้ราษฎรมีอาชีพเสริม และมีรายได้หลังจากฤดูทำนา จำนวน 1 ราย
4. เตรียมของให้พร้อม แล้วเอามาล้างทำความสะอาด จำนวน 1 ราย
5. ผลิตไว้ใช้ในครัวเรือน จำนวน 1 ราย

หากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ผลิตสมุนไพรแปรรูปที่อบรมในวันนี้ ทำอย่างไร จึงจะให้การผลิตสามารถ ดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ที่ท่านต้องการ (มีวิธีการอย่างไร)

1. ทำเป็นกลุ่ม และต่อเนื่อง จำนวน 2 ราย
2. จะต้องหาวิธีอย่างไรอย่างหนึ่ง จำนวน 1 ราย
3. ผลิตแล้วต้องมีการจำหน่ายตลาดรองรับ จำนวน 1 ราย
4. ให้ทางราชการสนับสนุนในเรื่องทุนประกอบอาชีพ จำนวน 1 ราย

หากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จะผลิตสมุนไพรแปรรูปที่อบรมในวันนี้ ควรผลิต ทุกวันอะไรบ้าง

1. จะต้องดูสถานการณ์ ประชุมพิจารณาในหมู่คณะ จำนวน 1 ราย
2. ทำตลอดไป จำนวน 1 ราย
3. จะต้องรวมกลุ่มกันก่อนว่าสักกี่วันจะดีแยกกลุ่มกันทำ จำนวน 1 ราย
4. ขอให้เป็นวันจันทร์ถึงศุกร์ จำนวน 1 ราย
5. ควรผลิตทุกวัน ในการทำสมุนไพรเครื่องดื่ม จำนวน 1 ราย

การจัดหาสมุนไพร ควรจะดำเนินการจัดหาอย่างไร

1. ระยะสั้น
 - นำจะได้ซื้อสรุปก่อนถึงจะดำเนินการ จำนวน 1 ราย
 - หาซื้อสมุนไพรตามชาวบ้าน จำนวน 1 ราย
 - เราเอาที่เราหากันตามสวนครัวได้ง่าย จำนวน 2 ราย
 - ไม่ตอบ จำนวน 1 ราย
2. ระยะยาว
 - ควรหาสมุนไพรมาปลูกไว้ จำนวน 4 ราย
 - ไม่ตอบ จำนวน 1 ราย
3. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่น ๆ
 1. สิ่งที่เราได้เรียนรู้มาจะต้องทำกันจนได้ดีที่สุด จำนวน 1 ราย
 2. จะให้ทางราชการช่วยเหลือ จำนวน 1 ราย
 3. ไม่ตอบ จำนวน 3 ราย

สรุปผลการสอบถามความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

หัวข้อผลิตสมุนไพรบรรจุแคปซูล และทำยาหม่อง (จำนวน 10 ราย)

วันที่ 3 สิงหาคม 2544

การแปรรูปสมุนไพรที่อบรมในวันนี้ ท่านคิดว่าศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ควรดำเนินการหรือไม่

ควรดำเนินการต่อไป จำนวน 10 ราย

การแปรรูปสมุนไพร หากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จะดำเนินการผลิต ท่านคิดว่าควรผลิตโดยมีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง

1. ให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและให้กลุ่มแต่ละหมู่บ้าน มีรายได้เพิ่มขึ้น จำนวน 1 ราย
2. รวมกลุ่มเข้าด้วยกัน จำนวน 1 ราย
3. เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม แล้วเอามาทำความสะดวก ลงมือทำ จำนวน 2 ราย
4. เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่ว เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เพื่อให้กลุ่มมีรายได้เข้ากลุ่ม จำนวน 1 ราย
5. จำหน่าย จำนวน 1 ราย
6. ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส คนยากจน ช่วยใช้ในในกลุ่มสมาชิก ได้ใช้ในราคาถูก เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีคนในกลุ่มประชาชน จำนวน 1 ราย
7. เพื่อความสามัคคีในหมู่คณะ เพื่อใช้สมุนไพรในบ้านให้มีประโยชน์ เพื่อลดช่องทาง หลังฤดูเก็บเกี่ยวและให้ความเข้มแข็งในศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 ราย
8. ไว้ใช้ในครอบครัว และจำหน่าย จำนวน 1 ราย
9. ควรผลิตเป็นยารักษาโรคแลเครื่องดื่ม จำนวน 1 ราย

หากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ผลิตสมุนไพรแปรรูปที่อบรมในวันนี้ ทำอย่างไร จึงจะให้การผลิตสามารถ ดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ที่ท่านต้องการ (มีวิธีการอย่างไร)

1. ดำเนินการเรื่องเกี่ยวกับด้านความปลอดภัย และขอมาตรฐานอาหารและยา (อย.) จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จำนวน 1 ราย
2. ควรกระจายข่าวสาร จำนวน 2 ราย
3. ถ้ากลุ่มแม่บ้านทำถูกวิธีแล้วจะได้ผลดี อยากรให้ช่วยเผยแพร่ และส่งออกจำหน่าย จำนวน 1 ราย
4. ตั้งแต่เริ่มเข้ารับการอบรมได้ความรู้จะดำเนินการต่อไป จำนวน 1 ราย
5. ทางกลุ่มต้องให้ความสนใจให้ความร่วมมือกัน ต้องเสียสละช่วยกันทำ เพื่อที่จะได้มีคนรู้จัก จำนวน 1 ราย
6. จัดตลาดและใช้ได้ด้วยตนเอง แบ่งกลุ่ม รับผิดชอบ ชื่อสัตย์ ต่อกลุ่มคณะ จำนวน 1 ราย
7. ประสานงานกับพิธีกร ที่ให้การอบรม เช่น ของที่เราไม่มีวัสดุ จำนวน 1 ราย
8. การรวมกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้าน จำนวน 1 ราย

หากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จะผลิตสมุนไพรแปรรูปที่อบรมในวันนี้ ควรผลิตทุกวันอะไรบ้าง

1. ทางกลุ่มจะขอมีการประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์กันก่อนจะแจ้งให้ทราบ จำนวน 1 ราย
2. ควรผลิตทุกวันอาทิตย์ จำนวน 1 ราย
3. จะต้องรวมกลุ่มกันก่อนว่าสัปดาห์วันจะแยกกลุ่มกัน จำนวน 1 ราย
4. ก่อนทำก็จะได้เรียกกลุ่มมาประชุมทุกครั้งที่จะทำ จำนวน 1 ราย
5. ตอนนี้อย่างไม่ได้นัดหมายกัน ต้องปรึกษาหารือก่อน จำนวน 1 ราย
6. วันหยุดราชการ
7. ทุกวันของปลายเดือน
8. จะต้องมีการประชุมลงมติ จำนวน 2 ราย
9. ควรผลิตยาสมุนไพร ยาหม่อง

การจัดหาสมุนไพร ควรจะดำเนินการจัดหาอย่างไร

1. ระยะสั้น
 - ทางกลุ่มจะมีการประชุมชี้แจง จำนวน 2 ราย
 - จะหาให้ได้ตอนที่รวบรวมกลุ่มทำกัน จำนวน 3 ราย
 - จัดหาซื้อ
 - 2-3 เดือน/ครั้ง
 - ไม่ตอบ จำนวน 3 ราย
2. ระยะยาว
 - จะเรียกกันมาประชุมก่อนทุกครั้ง จำนวน 2 ราย
 - หามาปลูกไว้ในท้องที่ และทำสมุนไพร จำนวน 2 ราย
 - ปีละ 1 ครั้ง
 - จะต้องใช้ตลอดไป
 - ไม่ตอบ จำนวน 4 ราย
3. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่น ๆ
 1. ดีเป็นอย่างมากที่จะได้มีรายได้เข้ามาในหมู่บ้านของเรา จำนวน 2 ราย
 2. เน้นคณะกรรมการทุกคน เรียนรู้ ผลิตผลให้ต่อเนื่อง เพื่อความเข้มแข็งของกลุ่มให้เน ประโยชน์จริง ให้เป็นขบวนการเรียนและทำต่อเนื่อง
 3. ไม่ตอบ จำนวน 8 ราย

วันที่ 16 -17 สิงหาคม 2544 สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิตโดยฝึกอาชีพการทำน้ำพริกบรรจุกระป๋องให้แก่กลุ่มผลิตน้ำพริกบรรจุกระป๋อง ณ วัดป่าแดด ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตามโครงการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในหมู่บ้าน จึงได้ให้กลุ่มสมุนไพรรักษาโรคสมุนไพร 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา จำนวน 5 คน เข้ารับการฝึกอาชีพครั้งนี้ด้วย โดยได้ฝึกทำน้ำพริก 4 อย่าง คือ น้ำพริกข่า น้ำพริกปลาแห้ง และน้ำพริกตาแดง ฝึกอาชีพเสร็จแล้วได้มอบอุปกรณ์และวัสดุฝึกอาชีพให้แก่กลุ่ม

2.5 การระดมทุน

วันที่ 6 - 7 สิงหาคม 2544 คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มแปรรูปสมุนไพร สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ได้ประชุมหาแนวทางการระดมเงินทุน เพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน

ผลการประชุม

1) ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ได้ให้กลุ่มสมุนไพรไชยสถาน ยืมเงิน จำนวน 3,000.- บาท

2. ได้มอบหมายให้คณะกรรมการกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน ประสานขอรับการสนับสนุนจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งต่อมาได้รับการสนับสนุนดังนี้.-

- กลุ่มผู้สูงอายุ ให้ยืม จำนวน 2,000.- บาท
- กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้ยืม จำนวน 2,000.- บาท
- กลุ่มช่างข้าว ให้ยืม จำนวน 2,000.- บาท

ซึ่งปัจจุบัน กลุ่มสมุนไพรไชยสถาน ได้ใช้หนี้เงินยืมจากกลุ่มต่าง ๆ หมดแล้ว

- สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดพะเยาสนับสนุนเงินทุน จำนวน 15,000.- บาท
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจุน สนับสนุนเงินทุน จำนวน 13,000.- บาท
- กลุ่มสตรี (แม่บ้าน) บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา สนับสนุนเงินทุน จำนวน 7,500.- บาท

- กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน จำนวน 11 กลุ่ม สนับสนุนกลุ่มละ 300 บาท จำนวน 3,300.- บาท
- เทศบาลตำบลห้วยข้าวก่า สนับสนุนจากงบกระตุ้นเศรษฐกิจ ให้เป็นค่าจัดหาอุปกรณ์และตกแต่งสถานที่ จำนวน 160,000.- บาท

1.6 พัฒนาการด้านการตลาด

2.6.1 คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราชบุรีประจำหมู่บ้าน กลุ่มสมุนไพรไชยสถาน ร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนบ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภोजุน จังหวัดพะเยา ได้ร่วมกันออกแบบสติกเกอร์ติดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน กำหนดราคาของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด และได้มอบหมายให้กลุ่มสมุนไพรไชยสถาน ร่วมกับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จัดสถานที่จำหน่ายสมุนไพรแปรรูป ในบริเวณศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราชบุรีประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน ซึ่งเป็นสถานที่จำหน่ายยาของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จะเปิดจำหน่ายยาในตอนเย็นของทุกวัน โดยให้กลุ่มสมุนไพรไชยสถานจัดหาตู้แสดงสมุนไพรแปรรูป เพื่อตั้งแสดงและจำหน่ายสมุนไพร นอกจากนี้ยังมอบหมายให้กลุ่มสมุนไพรตลาดโดย

- ฝากร้านขายของชำและแม่ค้าขายในตลาดสด เทศบาลตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภोजุน จังหวัดพะเยา
- ให้สมาชิกกลุ่มเสนอขายสินค้าในงานต่าง ๆ ที่มีการเลี้ยงผู้ร่วมงานหรือมีการมอบของที่ระลึก ทั้งในชุมชนและหมู่บ้านใกล้เคียง เช่นงานขึ้นปีใหม่ งานแต่งงาน งานศพ เป็นต้น
- มอบหมายให้สมาชิกกลุ่มจัดตัวแทนไปแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ตามคำชักชวนของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งระดับอำเภอและจังหวัด เพื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์และสร้างชื่อเสียงให้ชุมชนโดยไม่คำนึงว่าจะได้กำไรหรือขาดทุน

2.6.2 คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราชบุรีประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภोजุน จังหวัดพะเยา จัดพิธีเปิดป้ายกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน ในวันที่ 3 กันยายน 2544 โดยได้เชิญคณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ ในตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภोजุน จังหวัดพะเยา ทุกกลุ่มทุกหมู่บ้าน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลห้วยข้าวกล้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับอำเภोजุน นายอำเภोजุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัดพะเยา พัฒนาการจังหวัดพะเยา นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพะเยา ประชาสัมพันธ์จังหวัดพะเยา และหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา โดยได้เรียนเชิญ นายวิสุทธิ ไชยณัฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยา เป็นประธานพิธี มีผู้ร่วมงานประมาณ 80 คน ซึ่งการจัดพิธีเปิดป้ายครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมุนไพรไชยสถานและชื่อเสียงของหมู่บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภोजุน จังหวัดพะเยา โดยในงานได้จัด

- 1) การแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมุนไพร
- 2) การเลี้ยงผู้ร่วมงานจะใช้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมุนไพร เช่น ingsungสำเร็จรูป ใบบัวบกผงบสำเร็จรูป ตะไคร้ผงบสำเร็จรูป และน้ำพริกที่กลุ่มผลิตเป็นหลัก
- 3) มอบของที่ระลึกให้ผู้ที่มาร่วมงานทุกท่าน โดยใช้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทั้งสิ้น

ผลที่ได้รับจากการจัดพิธีเปิดป้ายกลุ่ม

- 1) ผลผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม กลุ่มสมุนไพรรักษาโรค เป็นที่รู้จักไปทั้งตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
- 2) ผลผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมุนไพรรักษาโรคเป็นที่ยอมรับของเทศบาลตำบลห้วยข้าวกล้า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอจุน และหน่วยงานเหล่านี้ ได้เห็นความตั้งใจจริงของกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค ตลอดจนความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนบ้านไร่รักษาโรค ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา จึงได้สนับสนุน ทั้งงบประมาณและด้านวิชาการในเวลาต่อมา
- 3) คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กลุ่มสมุนไพรรักษาโรค กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ฯลฯ ตลอดจนประชาชนในหมู่บ้านไร่รักษาโรค หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการสร้างชื่อเสียงให้ชุมชน

2.6.3 วันที่ 14 - 16 กันยายน 2544 ร่วมกับกลุ่มน้ำพริกบรรจุกระป๋อง ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง และกลุ่มทำไม้กวาด ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ไปทัศนศึกษาดูงานและทดลองตลาดในงานแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ภาคเหนือตอนบน จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังได้ทดลองตลาดและหาแหล่งวัสดุการผลิตในจังหวัดลำปาง ตาก นครสวรรค์ และกรุงเทพมหานคร ทำให้กลุ่มสามารถหาแหล่งวัสดุการผลิตที่มีราคาต่ำ เช่น กระป๋องพลาสติกบรรจุน้ำพริก เป็นต้น

2.6.4 วันที่ 27 กันยายน 2544 นำผลผลิตภัณฑ์ไปแสดงและจำหน่ายหน้าห้องประชุมโครงการประชุมเครือข่ายเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประจำหมู่บ้าน ณ ห้องเบญจรงค์ โรงแรมเกทเวย์ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

2.6.5 วันที่ 1 - 10 ธันวาคม 2544 นำผลผลิตภัณฑ์ไปแสดงและจำหน่ายในงานฤดูหนาวและงานกาชาด จังหวัดพะเยา ปี 2544 บริเวณหลังเทศบาลเมืองพะเยา

2.6.6 วันที่ 7 - 12 ธันวาคม 2544 ร่วมกับกลุ่มน้ำพริกบรรจุกระป๋อง ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา นำผลผลิตภัณฑ์ไปแสดงและจำหน่ายในงานซื้อสินค้าไทย ช่วยคนไทยให้มีงานทำ ณ บริเวณกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

2.6.7 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2545 นำผลผลิตภัณฑ์ไปสาธิต แสดงและจำหน่ายในงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเพื่อประชาชนในส่วนภูมิภาค ณ โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งมีประชาชนมาร่วมงานประมาณ 10,000 คน กลุ่มสมุนไพรรักษาโรค บ้านไร่รักษาโรค ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ได้สาธิตการ

ทำแชมพูสมุนไพร การทำยาขี้ผึ้ง การทำพืมน้ำ การทำยาหม่องน้ำ และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการสาธิต ได้มอบให้ผู้ร่วมชมการสาธิตนำไปทดลองใช้

2.6.8 นอกจากนี้กลุ่มสมุนไพรไทยสถาน ตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ยังได้พัฒนาการตลาด โดยการนำผลิตภัณฑ์ไปแสดงและจำหน่ายในงานต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดขึ้น ในพื้นที่จังหวัดพะเยา เช่น งานมหาวิทยาลัยเรศวร งานแสดงอัญมณี ณ ศูนย์อัญมณีจังหวัดพะเยา งานหอการค้าแฟร์ จังหวัดพะเยา งานมอบเงินสงเคราะห์ผู้ป่วยเอดส์ ณ ศาลาประชาคมจังหวัดพะเยา งานวันกำนันผู้ใหญ่บ้าน ณ ที่ว่าการอำเภอจุน เป็นต้น

2.7 การจัดสวัสดิการ

โครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านร่วมมือกับกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เพื่อจัดตั้งกองทุนริจาคชุมชน พัฒนางานในชุมชน สร้างงาน สร้างรายได้ ให้คนในชุมชน และหากมีกำไรจะจัดสรรผลกำไรบางส่วนสมทบกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

การดำเนินงานตามโครงการสร้างความเข้มแข็ง การจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ณ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา หลังจากจัดตั้งกลุ่มสมุนไพรไทยสถาน มีสมาชิก จำนวน 29 คน มีเงินทุนเริ่มต้น จำนวน 25,800.- บาท โดยได้จากการสนับสนุนจากสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดพะเยา จำนวน 15,000.- บาท เทศบาลตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน สนับสนุนผ่านกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 7,500.- บาท และกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน จำนวน 11 กลุ่ม สนับสนุนกลุ่มละ 300 บาท เป็นเงิน 3,300.- บาท และปัจจุบัน มีเงินกองกลุ่มสมุนไพรไทยสถาน จำนวน 49,000.- บาท เป็นเงินทุนหมุนเวียน 23,000.- บาท เงินกองทุนกลุ่มสมุนไพรไทยสถาน (ให้สมาชิกกู้ยืม) จำนวน 26,000.- บาท และได้ดำเนินจัดสวัสดิการต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้.-

- 1) ค่าตอบแทนสมาชิกที่ปฏิบัติงานให้กับกลุ่มสมุนไพรไทยสถาน 50 บาทต่อคนต่อวัน และหากกลุ่มจะเพิ่มขึ้นอีกหากฐานะเงินกองทุนของกลุ่มดีขึ้น
- 2) จัดตั้งกองทุนกลุ่มสมุนไพรไทยสถาน มีเงินกองทุน 26,000.- บาท สมาชิกกู้ยืมจำนวน 13 ราย
- 3) กลุ่มสมุนไพรไทยสถาน ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส โดยมอบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้คิดเป็นเงิน 2,500.- บาท

- 4) กลุ่มสมุนไพรรักษาโรคตามบ้านผลให้กับสมาชิกและศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 2 ครั้ง

4.1) ปันผลให้สมาชิกตามผลการช่วยปฏิบัติงานกลุ่มสมาชิกปฏิบัติงาน จำนวน 22 คน แต่ละคนได้รับเงินปันผลไม่เท่ากันอยู่ระหว่าง 300 - 1,850.- บาท ต่อคนต่อครั้งที่ปันผล วงเงินที่ปันผลให้สมาชิกทั้ง 2 ครั้ง เป็นเงิน 34,000.- บาท

4.2) สมทบเงินกองทุน ศสพ. 10% ของกำไร เป็นเงิน 6,800.- บาท

- 5) ช่วยงานศพสมาชิกและครอบครัว รายละ 300 บาท ช่วยไปแล้ว 3 ราย ซึ่งในอนาคตทางกลุ่มจะเพิ่มเงินช่วยเหลือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะเงินกองทุนของกลุ่ม
- 6) มอบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มในงานรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุทุกวันที่ 10 เดือนเมษายน ของทุกปี
- 7) มอบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มในการเยี่ยมผู้ป่วย ผู้สูงอายุ และครอบครัวยากจนในหมู่บ้านตามโอกาสต่าง ๆ
- 8) กลุ่มคาดว่าจะจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิกและครอบครัวในกรณีเจ็บป่วยต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล

3. การตรวจเยี่ยมของผู้บริหารและหน่วยงาน

การตรวจเยี่ยมของผู้ป่วยและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นแรงกระตุ้นให้คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน กลุ่มสมุนไพรรักษาโรคตามบ้าน กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ฯลฯ และประชาชนในหมู่บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา แรงจูงใจที่จะพัฒนางานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และกลุ่มสมุนไพรรักษาโรคตามบ้านให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวข้างต้น มองเห็นว่าการสร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และกลุ่มสมุนไพรรักษาโรคตามบ้าน เป็นเหตุให้ผู้บริหารและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจเข้าตรวจเยี่ยม อันนำมาซึ่งชื่อเสียงของชุมชนและความภูมิใจของราษฎรในชุมชน ซึ่งพอสรุปการตรวจเยี่ยมเฉพาะใสวนของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้ดังนี้.-

3.1 วันที่ 30 พฤษภาคม 2544 นางอำมร เชาวลิต ผู้อำนวยการกองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ตามโครงการประเมินผลการทำงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในเชิงคุณภาพ จากการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสา มีคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี และตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ให้การต้อนรับและบรรยายสรุป

3.2 วันที่ 14 สิงหาคม 2544 แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดเชียงราย พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดเชียงราย ได้ไปตรวจเยี่ยมศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา เพื่อตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน

3.3 วันที่ 18 กันยายน 2544 ได้ร่วมกับกลุ่มน้ำพริกบรรจุกระป๋อง ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง กลุ่มทำไม้กวาด ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ได้นำผลิตภัณฑ์กลุ่มแปรรูปสมุนไพรไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ไปแสดงและจำหน่ายในการตรวจเยี่ยมของนายนคร ศิลปอาชา ผู้ตรวจราชการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในขณะนั้น ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

3.4 วันที่ 29 ตุลาคม 2544 นายสกล บุญคำ ที่ปรึกษาวิชาการสวัสดิการสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้ตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ตามโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544

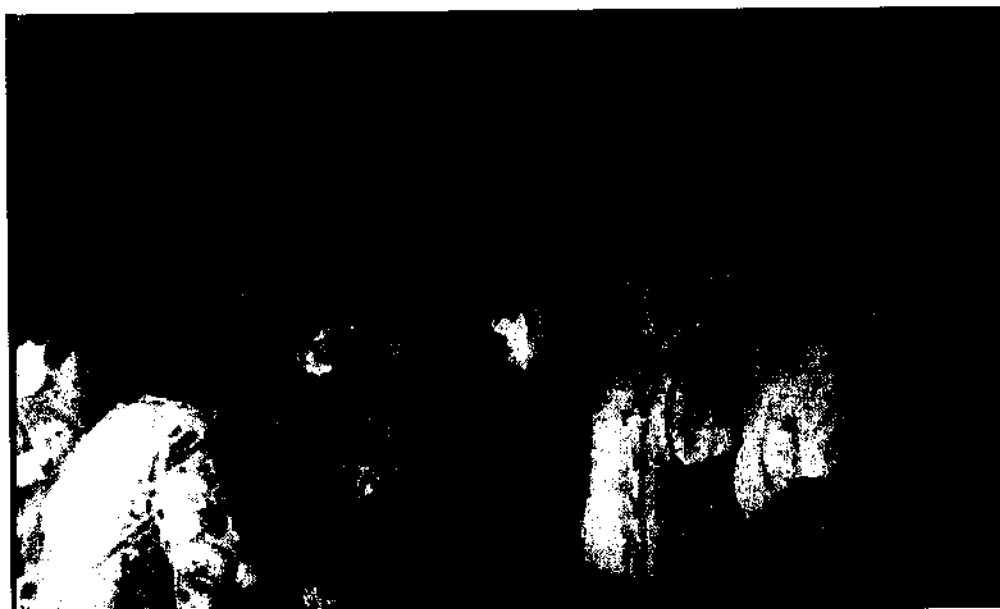
3.5 วันที่ 27 พฤศจิกายน 2544 ได้ร่วมกับกลุ่มน้ำพริกบรรจุกระป๋อง ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กลุ่มทำไม้กวาด ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา นำผลิตภัณฑ์กลุ่มแปรรูปสมุนไพรไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ไปแสดงและจำหน่ายในการตรวจเยี่ยมของนายจุฑาธวัช อินทรสุขศรี ผู้ตรวจราชการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม นายสมศักดิ์ สุเมตยกุล ผู้ตรวจราชการกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และนายชาญยุทธ์ โฆศิริรินทร์ ผู้ตรวจราชการกรมประชาสัมพันธ์ ณ กลุ่มทำไม้กวาด บ้านห้วยโปร่ง หมู่ที่ 5 ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

3.6 วันที่ 13 มีนาคม 2545 นายจุฑาธวัช อินทรสุขศรี ผู้ตรวจราชการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม นายชาญยุทธ์ โฆศิริรินทร์ ผู้ตรวจราชการกรมประชาสัมพันธ์ นายสุเทพ อุ่นสมัย ผู้ตรวจราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ตรวจเยี่ยมการดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา โดยมีกลุ่มทำน้ำพริกบรรจุกระป๋องตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และกลุ่มทำไม้กวาด ตำบลดงสุวรรณ จังหวัดพะเยา ร่วมให้การต้อนรับและนำผลิตภัณฑ์ไปแสดง ณ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 29 แสดงการตรวจเยี่ยมของ นางอำมร เชาวลิต ผู้อำนวยการกองตรวจราชการ และเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม วันที่ 30 พฤษภาคม 2544

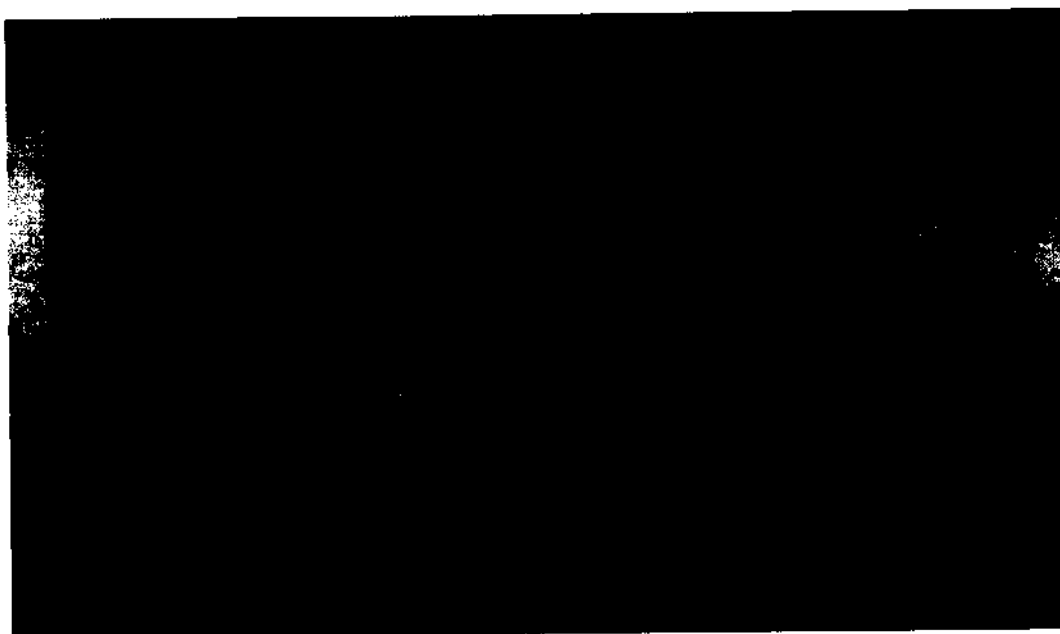
ภาพที่ 30 แสดงการตรวจเยี่ยมของนายนคร ศิลปอาชา ผู้ตรวจราชการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม วันที่ 18 กันยายน 2544

ภาพที่ 31 แสดงการตรวจเยี่ยมของนายสกล บุญคำ ที่ปรึกษาวิชาการสวัสดิการสังคม
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม วันที่ 29 ตุลาคม 2544

ภาพที่ 32 นายจุฑาทวัช อินทรสุขศรี ผู้ตรวจราชการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการ
สังคม นายชาญยุทธ์ โมศิริพันธ์ ผู้ตรวจราชการกรมประชาสงเคราะห์
นายสุเทพ อุ่นสมัย ผู้ตรวจราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
วันที่ 13 มีนาคม 2545

ความสำเร็จ สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

1. ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบล ห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา สามารถดำเนินงานเป็นไปตามหลักการดำเนินงาน และแนวคิดของศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เป็นหลักประกันให้กับราษฎรในชุมชนได้ในยามทุกข์ยากเดือดร้อน เป็นที่ยอมรับของราษฎรและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และที่สำคัญ ก็คือ คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ที่ผ่านมามีความจริงจัง ในการปฏิบัติงาน ตามหลักการและแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน มีลักษณะการเป็นผู้นำ เสียสละ ทำงานเพื่อส่วนรวม บริหารงานศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จนบรรลุผลสำเร็จเป็นที่เชื่อถือของราษฎรและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เมื่อศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ริเริ่มจะดำเนินการตามโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ราษฎรและกลุ่มต่าง ๆ จึงให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

2. กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านความคิดและเงินทุน จะเห็นได้จากการเตรียมการและสำรวจความต้องการโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ได้เชิญตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มสตรี (แม่บ้าน) ฯลฯ ให้ร่วมประชุม และคิดค้นหาปัญหาความต้องการและแนวทางแก้ปัญหาในการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน จนสามารถสรุปว่าควรให้ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน สร้างกลุ่มแปรรูปสมุนไพร เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับราษฎรในชุมชนและจัดสรรกำไรสมทบกองทุนศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตลอดจนร่วมไปศึกษาดูงาน ควบคุมติดตามผลการดำเนินงาน ตามโครงการฯ โดยตลอด และเมื่อจัดตั้งกลุ่มสมุนไพรไชยสถานในเบื้องต้น กลุ่มสมุนไพรยังขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินงาน กลุ่มทุกกลุ่มในขณะนั้น มี 11 กลุ่ม ได้ร่วมกันสมทบทุนดำเนินงานของกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน กลุ่มละ 300 บาท รวมเป็นเงิน 3,300.- บาท นอกจากนี้กลุ่มที่มีความเข้มแข็งก็ให้กลุ่มสมุนไพรไชยสถานยืมเงินไปเป็นทุนดำเนินการ ดังนี้.-

- ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ให้ยืมเงิน จำนวน 3,000.- บาท
- กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้ยืมเงิน จำนวน 2,000 บาท
- กลุ่มผู้สูงอายุ ให้ยืมเงิน จำนวน 2,000.- บาท
- กลุ่มช่างข้าว ให้ยืมเงิน จำนวน 2,000.- บาท

3. กลุ่มสมุนไพรรักษาโรค

3.1 ในการสร้างกลุ่มประกอบอาชีพ สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดพะเยา ได้กระตุ้นให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นของชุมชน โดยมอบหมายให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เชิญชวนกลุ่มต่าง ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็น ค้นหาปัญหา และกำหนดแนวทางแก้ไข และเมื่อชุมชนตัดสินใจ จะสร้างกลุ่มแปรรูปสมุนไพรรักษาโรค สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ก็ได้นำไปศึกษาดูงาน กลุ่มสมุนไพรรักษาโรค บ้านธาตุภูซาง ตำบลภูซาง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ซึ่งการแปรรูปสมุนไพรรักษาโรคของกลุ่มบ้านธาตุภูซาง ได้ทำการแปรรูปสมุนไพรรักษาโรค สัปดาห์ละ 1 วัน โดยให้สมาชิกทุกคนช่วยกันเก็บสมุนไพรรักษาโรคในป่าและเมื่อแปรรูปเสร็จ ก็จะแจกจ่ายกันในกลุ่ม หากเหลือจึงจัดจำหน่าย และสำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้จัดการฝึกอบรมการแปรรูปสมุนไพรรักษาโรค ให้แก่คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และผู้ที่ประสงค์จะเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ

3.2 ในระหว่างฝึกอบรม สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้มอบหมายให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ชักชวนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จัดตั้งกลุ่มแปรรูปสมุนไพรรักษาโรค และมีผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวน 29 คน หลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้มอบหมายให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนประชุมสมาชิกกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน กำหนดระเบียบข้อบังคับของกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค วางแผนการผลิต กำหนดรูปแบบ การบรรจุหีบห่อ และสติ๊กเกอร์ราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และให้สมาชิกทุกคนเข้าร่วมการผลิตและการจำหน่าย โดยให้ค่าตอบแทน 50 บาท ต่อคนต่อวัน หากสมาชิกไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มได้ ให้แจ้งให้กลุ่มทราบ และจะไม่ได้รับค่าตอบแทน ในวันนั้น นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค ได้จัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือการดำเนินงานของกลุ่ม ตลอดจนให้ความเห็นชอบฐานะทางการเงินของกลุ่มเป็นประจำ และจะหยุดการดำเนินงานเมื่อสมาชิกส่วนมากมีภารกิจ เช่น ฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวที่ผ่านมา

4. การมีส่วนร่วม

การดำเนินงานโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ณ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ใช้หลักการในการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ดังนี้-

4.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

ในขั้นตอนเตรียมการและสำรวจความต้องการ สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้ชี้แจงแนวทางการวัดความเข้มแข็งของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตามคู่มือการดำเนินงาน โครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ให้กับคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนบ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา รับทราบ และเมื่อศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านและกลุ่มต่าง ๆ รับทราบและจะดำเนินการตามโครงการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้มอบหมายให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน จัดการประชุมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อค้นหาปัญหาความต้องการ และแนวทางแก้ปัญหา จนได้ข้อสรุปให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน สร้างกลุ่มแปรรูปสมุนไพร

4.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม

สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้มอบหมายให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนวางแผนการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การกำหนดสถานที่ ศึกษาดูงาน หลักสูตรการฝึกอาชีพ การรับสมัครสมาชิกกลุ่มสมุนไพร และเมื่อจัดตั้งกลุ่มสมุนไพรไชยสถานแล้ว ก็ให้ร่วมกับสมาชิกกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน กำหนดกฎ ระเบียบของกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน ชนิดและรูปแบบการผลิต การบรรจุหีบห่อ ระยะเวลาการผลิต การจำหน่าย การจัดสรรผลกำไร และการจัดสวัสดิการสังคม

4.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน

1) กลุ่มสมุนไพรไชยสถาน ในขณะที่เริ่มต้นขาดแคลนเงินทุน เพื่อการดำเนินกิจการ กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนทั้ง 11 กลุ่ม ให้การสนับสนุนเงินทุน กลุ่มละ 300 บาทและกลุ่มที่มีความเข้มแข็งพอได้แก่ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มช่างข้าว ให้กลุ่มสมุนไพรยืมเงินเพื่อเป็นทุนดำเนินการ

2) การปฏิบัติงาน กลุ่มสมุนไพร ได้ร่วมกับสมาชิกกำหนดวัน และชนิดของสมุนไพรที่จะแปรรูปล่วงหน้า และให้สมาชิกทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมอบค่าตอบแทนให้สมาชิกที่ร่วมกิจกรรม 50 บาทต่อคนต่อวัน

4.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

กลุ่มสมุนไพรรักษาโรค จะจัดประชุมทุกครั้งก่อนปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ของกลุ่ม ซึ่งจะจัดประชุมเกือบทุกเดือน และในการประชุมจะแจ้งผลการดำเนินงานที่ผ่านมาให้สมาชิก เพื่อให้สมาชิกรับรองทุกครั้ง นอกจากนี้ในการประชุมของกลุ่มสมุนไพรรักษาโรคทุกครั้ง ยังเชิญตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เข้าร่วมการประชุม เพื่อติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่มด้วย

4.5 การตรวจเยี่ยมของผู้บริหารและหน่วยงาน

การตรวจเยี่ยมของผู้บริหาร หน่วยงานและกลุ่มบุคคลอื่นที่ไปทัศนศึกษาดูงาน กลุ่มแปรรูปสมุนไพรรักษาโรค เป็นแรงผลักดันให้กลุ่มสมุนไพรรักษาโรค จะต้องสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มยิ่ง ๆ ขึ้นไป ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ผู้บริหาร หน่วยงานและกลุ่มบุคคลภายนอกเข้าไปเยี่ยมไปศึกษาดูงาน หมายความว่า กลุ่มได้สร้างชื่อเสียงของกลุ่มและชุมชน จนเป็นที่ยอมรับของบุคคลภายนอกแล้ว ซึ่งกลุ่มจะต้องรักษาชื่อเสียงไว้ หรือพัฒนาให้เข้มแข็งยิ่งกว่าเดิม

ความล้มเหลว ปัญหา อุปสรรค

1. วัตถุดิบในการผลิต ส่วนมากจะมีมากในบางฤดู และกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค มีเงินทุนไม่เพียงพอที่จะทำการแปรรูปสมุนไพรรักษาโรคชนิดนั้น ๆ ให้เพียงพอ จนถึงฤดูที่สมุนไพรรักษาโรคชนิดนั้นออกใหม่ จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ชนิดนั้น ไม่สามารถวางจำหน่ายได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภค
2. การบรรจุหีบห่อ สมาชิกกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค ขาดความรู้ ความสามารถในการออกแบบทั้งการบรรจุและการจัดทำสติ๊กเกอร์ ต้องสั่งทำหรือสั่งซื้อครั้งละไม่มากเป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตสูง
3. การจำหน่าย สืบเนื่องจากการขาดวัสดุในการผลิต การบรรจุหีบห่อ มีต้นทุนสูง ประกอบกับเงินของกลุ่มมีไม่มาก จึงทำให้แปรรูปสมุนไพรรักษาโรคได้จำนวนน้อย ไม่สามารถขยายตลาดให้กว้างขวางออกไป ซึ่งปัจจุบันกลุ่มสมุนไพรรักษาโรค มีความสามารถในการผลิตได้เพียงพอ สำหรับส่งให้งานต่าง ๆ ในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง จำหน่ายในหมู่บ้าน และจำหน่ายตามงานต่าง ๆ ที่มีหน่วยงานหรือองค์กรแนะนำ
4. สมาชิกกลุ่มส่วนมากมีอาชีพทำนา จึงมีการหยุดการผลิตในช่วงฤดูทำนา ทำให้ผลิตภัณฑ์มีจำหน่ายไม่ต่อเนื่อง

5. การจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิก

5.1 ในการแปรรูปสมุนไพรมบางครั้ง มีสมุนไพรมที่จะแปรรูปน้อยไม่คุ้มกับค่าตอบแทนที่ให้กับสมาชิก (กำหนดไว้ 50 บาท ต่อคนต่อวัน) ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม ปัญหานี้คงหมดไปในอนาคต เมื่อกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น และทางกลุ่มก็จะยังเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มตลอดไป เนื่องจากการจัดตั้งกลุ่มมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกมีงานทำ มีรายได้เสริม

5.2 ในการนำผลิตภัณฑ์ไปแสดงและจำหน่ายต่างสถานที่ บางครั้งจะจำหน่ายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย แต่กลุ่มยังคงออกจำหน่ายต่างสถานที่ เพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ คาดว่าในอนาคตกลุ่มมีกำลังการผลิตเพิ่มขึ้น จะได้หาตลาดง่ายขึ้น

6. การขอมาตรฐานอาหารและยา (อย.) จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดพะเยา ได้เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ความรู้เกี่ยวกับการขอมาตรฐานอาหารและยา (อย.) จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา 2 ครั้ง แต่สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมก็ยังไม่สามารถขอมาตรฐานอาหารและยา (อย.) จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ หากกลุ่มสมุนไพรมไชยสถาน สามารถขอมาตรฐานอาหารและยา (อย.) จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้ จะสามารถสร้างความเชื่อถือให้กับผู้บริโภคได้อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลถึงความเข้มแข็งของกลุ่มด้วย

.....

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

โครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดการสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 เป็นโครงการที่สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม และแบ่งกำไรบางส่วนเพื่อจัดสวัสดิการสังคมและเป็นโครงการที่มีแนวโน้มที่น่าจะประสบความสำเร็จสูงมาก ทั้งนี้ เพราะศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ที่จะเข้าร่วมโครงการนี้ได้ คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานการบริหารกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน การจัดบริการ ด้าน สวัสดิการสังคม และเป็นศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตามคู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ที่สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมกำหนดไว้ เนื่องจากโครงการกำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ 2 ส่วน

1. การสร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
2. การเสริมสร้างความเข้มแข็งสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน

ผู้ศึกษาได้นำแนวทาง โครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดการสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ไปดำเนินการ โครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในหมู่บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้-

1. คัดเลือกศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตามคู่มือคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ที่สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและ สวัสดิการสังคมกำหนด ซึ่งก็ได้แก่ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

2. ชี้แจงแนวทางการวัดความเข้มแข็งของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตามคู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดการสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ผู้ศึกษาในฐานะผู้ประสานงานได้มอบหมายให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน และกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนดำเนินการตั้งแต่การสำรวจความต้องการ คิดค้นปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหา การฝึกอบรม การจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด การจัดสวัสดิการสังคม โดยผู้ศึกษาในฐานะผู้ประสานงานคอยให้คำแนะนำให้คนในชุมชน กลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด โดยไม่มีการบังคับ

โครงการนำร่องในการขยายเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ได้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้-

1. ด้านความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1.1 การเป็นองค์กรประชาชน ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การคัดเลือกคณะกรรมการ การสอดส่องดูแลผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ผู้ด้อยโอกาส การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1.2 กรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ได้รับความรู้และมีความเข้าใจงานด้านสวัสดิการสังคม สอดส่องดูแลผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ผู้ด้อยโอกาสและติดตามให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา มีการจัดประชุมคณะกรรมการ และแจ้งผลการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ให้ราษฎรได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและมีการจดบันทึกการประชุมทุกครั้ง

1.3 การบริหารเงินกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เงินกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีความมั่นคงและยั่งยืน การใช้จ่ายเงินกองทุนจะถือปฏิบัติตามมติคณะกรรมการเสี่ยงส่วนใหญ่ และมีการลงบัญชีทุกครั้ง นอกจากนี้ยังมีการระดมเงินเข้ากองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้

- ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมประกอบอาชีพ ระดมทุนได้ จำนวน 3,696.- บาท
- ขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา ระดมทุนได้ จำนวน 460.- บาท
- ขอรับบริจาคจากงานศพ ระดมทุนได้ จำนวน 1,500.- บาท

สถานะเงินกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

- เงินสดในมือกรรมการ จำนวน 3,296.- บาท
- ให้ราษฎรกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ จำนวน 32,800.- บาท
- ฝากกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้าน จำนวน 4,212.- บาท

รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยทั้งปี

- ให้การสงเคราะห์ประมาณ 1,000 -5,000 บาท/ปี
- รายได้เฉลี่ยประมาณ 6,000 บาท/ปี

1.4 การประสานงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีการประสานข้อมูล / ปัญหา/ความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน จัดทำโครงการเพื่อขอรับความช่วยเหลือจากประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน และขอความช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชนเป็นประจำ

1.5 การจัดบริการสวัสดิการสังคม คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ได้มีการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ตามมติคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ อย่างเช่น ผลการดำเนินงานในปีปัจจุบัน (มกราคม 2546 - สิงหาคม 2546)

- ช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ 1 ราย จำนวน 300 บาท
- ช่วยเหลือครอบครัวผู้ป่วยหนัก 1 ราย จำนวน 600 บาท
- ให้ราษฎรกู้เงินกองทุนเพื่อนำไปประกอบอาชีพ 22 ราย จำนวน 30,800 บาท

2. การเสริมสร้างความเข้มแข็ง สวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน

2.1 การบูรณาการร่วมกันกับกลุ่มต่าง ๆ

คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านบ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภोजัน จังหวัดพะเยา ได้มีการประชุมหารือร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน รวมทั้งการสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูล ความคิดเห็น เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ กำลังแรงงาน ฯลฯ ดังจะเห็นได้จากการที่คณะกรรมการ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภोजัน จังหวัดพะเยา ได้ขอความร่วมมือกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านทั้ง 11 กลุ่ม ระดมสมอง สำรวจความต้องการ คิดค้นปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหามาจัดทำแผนงานโครงการให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนดำเนินการ ควบคุมติดตามผลการดำเนินงาน จนจัดตั้งกลุ่มแปรรูปสมุนไพรไชยสถานได้สำเร็จ

2.2 การเป็นหุ้นส่วน/เครือข่ายซึ่งกันและกัน

ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภोजัน จังหวัดพะเยา ได้ร่วมกับประชาชน และกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านทั้ง 11 กลุ่ม จัดตั้งกลุ่มสมุนไพรไชยสถานขึ้นเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้เสริมให้กับราษฎรในหมู่บ้าน จัดสรรผลกำไรบางส่วน (10 %) สมทบกองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เพื่อจัดสวัสดิการสังคม และกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน ซึ่งมีสมาชิก 29 คน จาก 29 ครอบครัว ยังได้จัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มดังนี้

- จัดตั้งกองทุนกลุ่มสมุนไพรไชยสถาน เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมเงินยามฉุกเฉิน ครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท
- ช่วยเหลือค่าทำศพ สมาชิกและครอบครัวรายละ 300 บาท

ข้อเสนอแนะ

ด้วยบทบาทหน้าที่ของกระทรวงแรงงานที่สำคัญ คือ การส่งเสริมให้ประชาชน มีทักษะฝีมือในการทำงาน มีงานทำ มีรายได้ และมีสวัสดิการในการทำงาน โดยมีกระบวนการในการฝึกอาชีพ จัดหางานให้ทำ ให้การคุ้มครองแรงงานและจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แรงงาน ซึ่งการจัดหางานให้ทำส่วนมากเป็นงานในสถานประกอบการ แต่มีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ไม่เหมาะสมจะทำงานในสถานประกอบการและมีกำลังไม่เพียงพอที่จะประกอบอาชีพส่วนตัว ได้แก่ กลุ่มผู้ว่างงานรอฤดูกาล ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า โครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านไชยสถาน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภोजัน จังหวัดพะเยา ซึ่งดำเนินการตามหลักการในคู่มือการดำเนินงาน โครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544 ของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ยังเป็นแนวทางที่เหมาะสม ในการแก้ปัญหาให้กับกลุ่มผู้ว่างงานรอฤดูกาล ซึ่งโครงการสร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้านนี้ มีกระบวนการฝึกอาชีพ สร้างกลุ่มอาชีพให้ราษฎรมีงานทำ มีรายได้เสริม มีการจัดสวัสดิการสังคม นอกจากนี้ที่สำคัญยังมีการพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็งพร้อม

ที่จะดำเนินการตามโครงการดังกล่าว แม้ว่าในปัจจุบัน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จะได้ถ่ายโอนงานศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ให้กับองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ผู้ศึกษายังคงมีความเห็นว่าโครงการนำร่องในการขยายเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้กลุ่มผู้ว่างงานรอดูฤกษ์ มีงานทำ มีรายได้เสริม และมีสวัสดิการสังคมที่ดีขึ้น อันเป็นการส่งเสริมสนับสนุนงานตามภารกิจหน้าที่ของกระทรวงแรงงาน ซึ่งพอสรุปประโยชน์ที่กระทรวงแรงงานพึงได้รับดังนี้

1. ด้านการฝึกอาชีพ ราษฎรมีความรู้ มีทักษะฝีมือการผลิตในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของราษฎร
2. ด้านการรวมกลุ่ม สมาชิกกลุ่มซึ่งผ่านการฝึกอาชีพ มีรายได้จากการรวมกลุ่มประกอบการผลิตและจำหน่าย มีความรู้ความเข้าใจในด้านการประกอบธุรกิจขนาดย่อมและการบริหารจัดการกลุ่ม และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างดี
3. ด้านการประกอบอาชีพ กำลังแรงงานที่ว่างงาน และกำลังแรงงานที่ว่างงานนอกฤดูกาลเพาะปลูกตลอดจนผู้อาวุโสในชุมชน มีอาชีพและรายได้ จากการรวมกลุ่มหลังฝึกอาชีพซึ่งเป็นการลดปัญหาการอพยพแรงงาน ตลอดจนปัญหาสังคม เช่น ผู้ด้อยโอกาสถูกทอดทิ้ง ครอบครัวขาดความอบอุ่น ครอบครัวแตกแยก ปัญหายาเสพติด โรคเอดส์ เป็นต้น
4. ด้านสวัสดิการสังคม ราษฎรได้รับสวัสดิการเงินทุนประกอบอาชีพ การช่วยเหลือเงินฌาปนกิจแก่ครอบครัวสมาชิกกลุ่ม และหากรายได้กลุ่มมากขึ้นการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกกลุ่มจะขยายผลไปถึงการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาเด็ก การรักษาพยาบาล สาธารณภัยต่าง ๆ อันจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งด้านสวัสดิการสังคมต่อไป
5. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า หลังจากการดำเนินงานโครงการนำร่องในการขยายเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ไซยสถานหมู่ที่ 7 ตำบลห้วยข้าวเก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยาแล้ว ราษฎรมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานของกระทรวงแรงงานเป็นอย่างดีโดยเฉพาะด้านการฝึกอาชีพ การบริหารจัดการกลุ่มตลอดจนการให้คำแนะนำด้านการจัดหางาน ซึ่งราษฎรจะให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นอย่างดี

.....

บรรณานุกรม

หนังสือ

กระทรวงมหาดไทย. กฎหมายมหาดไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2539.

ทัศนาศา แชมณี. กลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2522

ธงชัย สันติวงษ์. หลักการตลาด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2539

ประเวศ วະสี. การพัฒนาพลังสร้างสรรค์องค์กร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอบ้าน, 2540.

พนม ลิมอารีย์. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2522.

โยธิน พลวัต กลุ่ม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2528

วันทนี วาสิกะสิน และคณะ. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

วิศิษฐ์ ศักดิ์ ไทยทอง. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2527.

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. การปฏิบัติงานคณะกรรมการ
ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน. คู่มือ.

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. การดำเนินงานโครงการ
สร้างความเข้มแข็งการจัดสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน ปี 2544. 2544. คู่มือ.

วิทยานิพนธ์

มนตรี ศรีสมบัติ. "การศึกษาเปรียบเทียบกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านของชาวเขาเผ่าเย้า ระหว่างระบบ
การส่งเสริมบนสู่ล่างและระบบล่างสู่บนในจังหวัดพะเยา." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะ
เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2534.

อิสรา ธนูสิงห์. "การฝึกอบรมอาชีพของรัฐในทัศนะของผู้เกี่ยวข้อง: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สงเคราะห์สตรี
และฝึกอาชีพภาคเหนือ." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2539.